

Izbaje vsak
četrtak. —
Cena um je
K 10.— na
leto. — (Za
Hemlje K
13.—, na
Amerike in druge tuje države K 14.—)
— Posamezne številke se prodajo po
30 vinarjev.

DOMOLJUB

Spisi in do-
pisi se pod-
ljajo: Ured-
ništvo „Do-
moljuba“,
Ljubljana, -
Kopitarjeva
ulica. — Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

GLASILO JUGOSLOVANSKE
KMETSKE ZVEZE

S kmetom se igrajo.

Stari manevri se ponavljajo. Tako-
vna Jugoslovanska demokratska stran-
ca ustanavlja zopet kmeto stranko. S. L.
S. jim je sedaj kar naenkrat premalo
kmetstva. V prejšnjih časih, posebno pred
volitvami, so na vse grlo vpili: Noben me-
šan, obrtnik, uradnik, ne sme voliti z
čudsko stranko, ta dela samo za kmeta.
No, sedaj so začutili drug veter in deželi
ni si mislijo: Morda bomo pa sedaj v teh
razburkanih, nejasnih in neurejenih raz-
merah pripeljali svojo barčico do cilja.

Iz raznih okrajev prihajajo vesti o ro-
stih, ki hočejo razbiti edinstvo kmetstva
stanu. Naš kmet je sedaj po pretežni
večini organiziran v Slovenski ljudski
stranki in že zato tudi kaj pomeni. Pomenil
bo še več, ko se v kratkem vsi kmetje,
ki krščansko mislijo in čutijo, organizirajo
v Kmetstkih Zvezah. To čutijo liberalci in
zato hitijo, da cepijo in podirajo edinstvo
med kmeti. Mislili so, da bodo imeli lahko
delo. Začeli so s shodi po vsej deželi. Tako
so bili prepričani, da jih bo vse poslušalo
in se jih oklepalo. Pa iz kmetstkih vrst je
bilo le malo odziva. Če ne gre tako, pojde
drugače, si misli zvita glava. Posebna
stranka naj nam pomaga. Socijalisti ozna-
čujejo razredni boj delavcev zoper vse
krge stanove, torej sedaj naj dobimo pa
le stranko, ki bo oznanjala razredni boj
kmeta zoper vse druge stanove. Ali ni še
sneč dovolj? Ali hočete še kmete, ta stan
miru in reda, nahujskati? Komu bo zorela
vaša pšenica? Kmetje gotovo ne bodo
imeli dobička od vašega dela.

Sedaj imamo koalicijsko vlado, vse
stranke so zastopane v njej. Med seboj so
se dogovorile, da v strankarskem življenju
se odnehajo pri ničemer od svojih načel,
druga do druge pa hočejo le pošteno in
odkrito ravnati. Sedaj pa vprašamo: Ali
je to pošteno in odkrito, kakor agitirajo ti
rovatji proti S. L. S.? Stara hinavščina pri-
haja zopet do veljave. Ti novi osrečevalci
kmetstva stanu so privlekli zopet staro
predvojno orožje iz svoje obrabljene oro-
žarne. »Mi nočemo nič politike, vera nima
s politiko nič opraviti,« vpijejo. »Mi hoče-
mo le strokovno organizacijo kmetstva
stanu.« Zato so lahko vsi skupaj: klerikalci,
liberalci in socialni demokratje, tako
oznanjata novi evanglij posebno dva agi-
tatorja iz Šentvidske občine nad Ljubljano.

Pa ga je nekdo na nekem zborovanju
v ljubljanski okolici vprašal: Koga ste pa
vi volili pri volitvah? Ni mogel utajiti in
je moral priznati: liberalca. Vsi ti novi pre-

roki so sami politični liberalci. Nič ne de-
ne, če izpolnjujejo svoje verske dolžnosti.
Oni so le orožje v rokah popolnih brez-
vercev. Kaj je pa treba nove strokovne or-
ganizacije? Ali nimamo že lepe kmetstke
strokovne organizacije v Kmetijski družbi?
To je treba le še bolj izpopolniti in poglo-
biti. Če je vam le za strokovno organiza-
cijo, zakaj se te ne oklenete? Strokovno
organizacijo imajo na jeziku, politično
strankarsko pa mislijo. Ko bi to naravnost
povedali, jim ne bi šel nihče na lin. Na
nekem zaupnem sestanku je vprašal go-
vornik nekega takega samo strokovnjaka:
Kaj boste pa storili pri volitvah, kaj ko
pridejo razna verska in šolska vprašanja
na vrsto? Takrat je pa molčal ta junak.

Imamo tudi zanesljiva poročila, da ho-
čejo ti ljudje novo kmetstko stranko organi-
zirati po načelu in kopitu Radičeve stran-
ke. Zanesljivo se tudi poroča, da kumuje
tem upornikom proti edinstvu kmetstkega
stanu Radič sam. Pred nekaj dnevi je bil
ta mož v Ljubljani in je imel z glavnimi
kolovodji dolge razgovore in obravnavanja.
Torej Radičev boljševiski duh naj pri-
de tudi v naše kraje.

Na eni strani strogi centralisti, na
drugi strani jim je dober pa tudi Radič, to-
rej mož, ki je ena največjih ovir, da se ne
more Jugoslavija tako in pa tako hitro
urediti, kakor bi bilo potrebno.

Mi bomo to gibanje pazno zasledovali.
Ne trpimo, da bi se v našem javnem življe-
nju dalje uganjala hinavščina. Z odprtimi
obrazom bomo nastopili zoper te ljudi.
Dobro: Kar je brezverskih kmetov, organi-
zirajte jih, mi vam tega ne branimo, ti spa-
dajo v vaše vrste. Hinavščini, ribarjenju v
kalnem, politični neodkritosti napo-
vedujemo najhujši boj. Te igre mora biti
enkrat konec.

Kmetje, stisnite vrste in se organizi-
rajte v Kmetstkih Zvezah. Tukaj je vaš
dom, tukaj vaša moč.

Pravila okrajnih kmečkih zvez.*

§ 1.

Društvo se imenuje razteza
svoj delokrog in ima svoj sedež
v

* Okrajne kmečke zveze obsegajo
sodnijske ali tudi manjše okoliše. Pravila
Jugoslovanske Kmečke Zveze priobčimo v
prihodnji številki.

§ 2.

Razmerje do Jugoslovanske Kmečke Zveze.

Društvo je včlanjeno v Jugoslovanski
Kmečki Zvezi, deluje v smislu njenega pro-
grama in njenih navodil in prispeva v njen
zaklad po ključu, ki ga določijo občni zbor
Jugoslovanske Kmečke Zveze.

§ 3.

Društveni namen.

Namen društva je:

1. Zbujanje in krepljenje stanovske za-
vesti kmečkega stanu in njegova združitev
v trdno politično stanovsko organizacijo;
2. razširjanje in poglobljanje strokovno
izobrazbe;
3. organizacija gospodarske samopo-
moči;
4. ustavni boj za politične pravice in
gospodarsko blagostanje kmečkega stanu.

§ 4.

Sredstva.

V dosego svojega namena uporablja
društvo vsa zakonito uporabna sredstva.
Zato v sporazumu, oziroma potom osred-
nje organizacije vseh Kmečkih Zvez:

1. poučuje s predavanji in tečaji, ča-
sopisjem in drugimi tiskovinami kmečko
ljudstvo o njihovih koristih in pravicah in
širi med njimi politično in strokovno na-
obrazbo;
2. skrbi za vsestransko strokovno
kmetijsko izobrazbo kmečkega stanu s
primerno reformo ljudske šole, s poučnimi
gospodarskimi in gospodinjskimi tečaji, da
ustanovi več strokovnih kmečkih in gospo-
dinjskih šol;
3. vpliva na obstoječe kršč. izobraže-
valne organizacije, da se ozirajo pri svojem
delovanju na potrebo kmečkega stanu in
kjer takih organizacij ni, da se ustanovijo;
4. vodi volilni boj za vse javne za-
stope;
5. snuje po občinah ali župnijah po-
družnice Kmečke Zveze s samostojnimi
odbori;
6. deluje na to, da se v njenem okraju
ustanove potrebne zadrage.

§ 5.

Članstvo.

Član društva lahko postane vsak jugo-
slovanski državljan moškega ali ženskega
spola, ki je dopolnil 21 let, stanuje v okoli-
šu Kmečke Zveze, pripada sam kmečkemu
stanu, se bavi s kmečkimi delom ali pa želi
za prosoh kmečkega stanu delovati. Kdog

želi pristopiti društvu, se javi društvenemu odboru, ki sklepa o sprejemu ali odklonitvi, ne da bi mu bilo potreba naznaniti razlogov za svoj sklep.

Člane, ki po mnenju odbora društvenim smotrom, krše stanovsko edinost ali ne izpolnjujejo članskih dolžnosti, sme društveni odbor izključiti, ne da bi mu bilo treba naznaniti svojih razlogov.

§ 6.

Društveni sklad.

Gmotna sredstva se zbirajo:

- iz rednih prispevkov društvenih članov;
- iz dohodkov društvenih tiskovin;
- daril in volil.

§ 7.

Pravice društvenikov.

Pravice društvenikov so:

- udeleževati se društvenih zborovanj, glasovati, voliti in voljen biti;
- zahtevati od društva pojasnil in nasvetov, naznanjati svoje želje in nazore o stanovskih zadevah;

Glasovati imajo pravico samo oni člani, ki so za dotično poslovno leto že plačali članarino.

§ 8.

Dolžnosti društvenikov.

Dolžnosti društvenikov so:

- pospeševati in podpirati po svojih močeh društvene namene;
- upoštevati sklepe občnega zbora, odbora in odredbe društvenega vodstva;
- varovati stanovsko edinost, slogo in vzajemnost v obrambo kmečkih koristi in pravic;
- udeleževati se shodov in drugih prireditvev sorodnih organizacij;
- redno plačevati članarino.

§ 9.

Članarina.

Članarina znaša na leto 1 krono in se plača takoj pri vstopu za dotično leto, za vsako naslednje leto najpozneje do 31. januarja.

§ 10.

Vodstvo društva.

Društvo vodi načelnik, če je ta zadržan njegov namestnik, oziroma najstarejši odbornik.

Načelnik zastopa društvo na zunaj in opravlja kot izvrševalni organ društva vse tekoče posle. Načelnik, ki ga izvoli občni zbor za dobo enega leta, posluje do izvolitve prihodnjega načelnika.

§ 11.

Društveni odbor.

Društveni odbor sestoji iz 4—10 članov, ki jih izvoli občni zbor za dobo enega leta. Če kak odbornik med poslovno dobo umrje ali se iz kateregakoli vzroka odpove ali izključi, sme odbor poklicati na njegovo mesto do prihodnjega občnega zbora drugega društvenika.

Odbor voli iz svoje srede načelnikovega namestnika, blagajnika in tajnika. Odbor sklepa v sejah o vseh društvenih zade-

vah, ki niso pridržane občnemu zboru, z nadpolovično večino, pri enakem številu glasov odločuje predsednik.

Redne odboroze seje sklicuje načelnik ali njegov namestnik najmanj šestkrat na leto; izredne pa po potrebi, oziroma kadar jih s pismeno vlogo in dnevnim redom zahtevajo štirje odborniki.

Odbor je sklepčen, če so navzoči vsaj trije in ne manj kot polovica članov.

§ 12.

Podružnice.

Odbor skrbi, da se po občinah ali župnijah ustanove podružnice Kmečke Zveze s samostojnimi odbori. Namen teh podružnic je podrobna organizacija kmečkega stanu in popolnejša izpeljava programa Kmečke Zveze. Poslovanje podružnic urejuje poslovnik, katerega določi društveni odbor.

§ 13.

Občni zbor.

Občni zbor se vrši redno vsako leto enkrat. Izvanredni občni zbor pa, kadar se odboru ali načelniku zdi umestno, ali če to zahteva od načelnika vsaj petina društvenikov s pismeno vlogo in mu obenem naznani predmet, o katerem naj se razpravlja in ki spada v delokrog občnega zbora.

Čas, kraj in dnevni red občnega zbora določi redno odbor, izjemno pa načelnik, kadar iz lastnega nagiba skliče izvanredni občni zbor.

Povabilo na občni zbor z dnevnim redom vred je razglasiti vsaj osem dni poprej v društvenem glasilu.

Samostojne predloge morajo člani vsaj tri dni pred občnim zborom javiti odboru. Občni zbor pa lahko sklene, da se kak predlog kot nujen stavi šele na občnem zboru.

§ 14.

V delokrog občnega zbora spada:

- volitev društvenega načelnika;
- volitev društvenega odbora;
- volitev dveh pregledovalcev računov;
- izprememba društvenih pravil;
- sklepanje o razhodu društva;
- imenovanje častnih članov;
- določitev poslovnika in navodil za odbor in podružnice.

§ 15.

Občni zbor sklepa veljavno, ako je navzočih vsaj dvajset društvenikov. Sklepa in voli se z nadpolovično večino glasov navzočih društvenikov.

Izprememba pravil ali razhod društva se sme skleniti samo z dvetretjinsko večino in le tedaj, če je navzoča vsaj polovica društvenikov.

Občnemu zboru predseduje načelnik, če je pa ta zadržan, si izvoli občni zbor predsednika.

§ 16.

Društveni shodi.

Na društvenih shodih, ki jih prireja društvo v svojem okolišju, predseduje načelnik; ako ta ni navzoč, podnačelnik ali v to poverjen društvenik.

§ 17.

Pravnoobvezne listine.

Pravnoobvezne listine društva podpisujeta skupno načelnik in en odbornik.

§ 18.

Prepiri.

Društvene prepire razsoja neprizivno občni zbor, ki lahko voli v ta namen razsodišče, sestojče iz dveh zastopnikov vsake stranke, ki si volita za predsednika petega člana. Razsodišče sklepa neprizivno z večino glasov in odločevalno pravico predsednikovo.

§ 19.

Razglasi.

Vsi društveni razglasi so pravno veljavni ako so objavljeni v društvenem glasilu, ki ga določi Jugoslovanska Kmečka Zveza.

§ 20.

Razhod društva.

Ako se društvo razide prostovoljno ali vsled oblastvenega razpusta, pripade premoženje osrednji Jugoslovanski Kmečki Zvezi.

§ 21.

Prehodna določila.

Društvo je ustanovljeno, kadar pristopi 20 društvenikov. Pristop je priglasiti pri ustanovnem odboru, ki sprejema člane po svoji previdnosti. Kakor hitro je sprejetih 20 društvenikov, skliče ustanovni odbor prvi občni zbor, ki voli načelnika in odbor. S tem preneha delovanje ustanovnega odbora.

Odkrita beseda Kmetijski družbi in še komu drugemu.

(Iz krogov kmečkega razumništva.)

Kakor čujemo, namerava večletni glavni ravnatelj Slovenske kmetijske družbe, mnogozasluzni g. Gustav Pirc svoje mesto zapustiti. Nimamo danes namena proslavljati zaslug g. Pirca za kmetijsko družbo in za naše kmetijstvo; kdo teh zaslug ne pozna? G. Pirc je bil 35 let urednik »Kmetovalca«, v tej dobi je ta kmetijski list, ki je hkrati uradno glasilo Slovenske kmetijske družbe, povzdignil na tako višino, na kakšno se ni povzpел ne samo noben slovenski, ampak tudi noben nemški kmetijski list. G. Pirc je imel nešteto predavanj in ravno temeljitemu in obsirnemu strokovnemu znanju in neutrudnemu delu se ima Kmetijska družba za svoje doseganje uspehe zahvaliti. Zato je pa tudi naše mnenje, da g. Pirc ne sme s svojega mesta odstopiti ali vsaj ne izgubiti vpliva pri Kmetijski družbi, Slovenska kmetijska družba, ki hoče biti v Jugoslaviji nekako visoka šola ali vsaj kažipot kmetijstvu za celo Slovenijo, potrebuje predvsem strokovno izobraženega vodstva. Trije strokovnjaki, ki sedaj vodijo družbo, pa nikakor ne morejo biti kos nalogam Kmetijske družbe za celo Slovenijo. Naše mnenje je, da g. Pirc ne dela prav, če zapušta mesto glavnega ravnatelja Kmetijske druž-

be, preden si je vzgojil sposobnega naslednika in drugih mladih moči, potrebnih za strokovno vodstvo tako važne družbe, kakor je kmetijska. Ta družba mora imeti več kmetijskih veččakov.

Naj pri tej priliki povemo še nekaj mišl o naši družbi. Da ima Kmetijska družba večja denarna sredstva, je prav; saj jih rabi in prav lahko dobrodejno uporabi. Vendar pa mislimo, da njena naloga ni v prvi vrsti trgovina s krmili in gnojili, ampak strokovna kmetijska izobražba. Tu pa moramo odkrito povedati svoje mnenje, da Slovenska kmetijska družba v tem oziru ni storila, kar bi bila lahko storila. Vemo, da za nove ustanove dosedaj čas ni bil ugoden, vemo, da se tudi kmetijska šola ne da ustanoviti kar čez noč; vemo pa tudi to-le: Prvič, da so nam kmetijske strokovne šole nujno potrebne; »Domoljub« je nedavno obširno pojasnjeval potrebo kmetijskih šol, naše Kmetijske zveze jih zahtevajo, storilo ni se pa še nič za to. Drugič pa tudi vemo, da je ravno Slovenska kmetijska družba s svojim velikim premoženjem v prvi vrsti poklicana v to, da oživetvori to, kar je nujno potrebno za povzdigo našega kmetijskega stanu.

Da je Kmetijska družba v tem oziru vršila svojo nalogo, bi že zdavnaj imeli v Ljubljani kmetijsko šolo. Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu nikakor ne zaščeta za celo Kranjsko, še za Dolenjsko pa premajhna. Sicer pa je zemlja in so druge razmere na Dolenjskem popolnoma drugačne nego na Gorenjskem in na Notranjskem zopet drugačne kakor drugod. In vendar za to lepo rodovino Gorenjski nimamo niti ene kmetijske šole, ko bi jo moral imeti pravzaprav vsak sodni okraj. Ko je oni dan zborovalo čebelarstvo, so zborovali zahtevali čebelarstvo šolo. In kako majhna vejica je čebelarstvo na širokem drevesu kmetijstva.

Dokler nimamo stalnih kmetijskih šol, bi se morale ustanoviti zimске šole za vse panoge kmetijstva; te šole naj bi trajale pet zimskih mesecev. Da pa dobimo učitelje za te zimске tečaje, je treba v Ljubljani ustanoviti učiteljske, pripravništvu za kmetijske učitelje. Mlade moči, ki kažejo talent za kmetijsko stroko, je treba poslati — na stroške kmetijske družbe, zakaj ne — v inozemstvo, da se izšolajo za poljedelsko visoko šolo, zakaj brez nje Jugoslavija ne bo mogla izhajati.

Ne govorimo, da še ni čas za vse to, Jokič niso naše zunanjepolitične razmere urejene. Čim bolj neugodno izpade sklep mirovne konference za nas, tem večja bo naša naloga in tem več bomo morali sami zase storiti, da si rešimo državo in narodnost. In narodnost sloni v prvi vrsti na kmetijskem stanu. Delavec se seli, uradnik se lahko narodu odtuji, kmet pa ostane na svoji zemlji, pri svojem jeziku in običajih in pri svoji veri. Temelj slovenski narodnosti je slovenski kmet. Z radnjim slovenskim kmetom izgine tudi slovenska narodnost. Kdor hoče torej povzdigniti in ojačiti slovenstvo, naj podstavi slovenski kmetijski stan.

Seveda ne mislimo, da more naša Kmetijska družba sama izvršiti vsa potrebna dela v povzdigo našega kmetijstva. Če je kmetijski stan glavni steber države, potem bi človek mislil, da bo najprej država sama storila vse, kar le more, da povzdigne kmetijski stan in s tem tudi samo sebe okrepi. Zato si dovoljujemo vprašanje: Kaj pa naše poverjeništvu za kmetijstvo? Ali se kaj peča s temi vprašanji in načrti? Zakaj se ne bi naša vlada izjavila, kaj misli v tem oziru ukrezniti? — V Ljubljani se je nedavno — vsled pobude poverjeništvu za uk in bogočastje — vršilo zborovanje šolnikov in zastopnikov drugih inteligentnih stanov o preureditvi našega šolstva. Prav. Mi pa vprašamo: Ali ni tako posvetovanje potrebno tudi za povzdigo kmetijstva?

V jeseni bomo odprli v Ljubljani slovensko vseučilišče. Hvala Bogu! Dolgo smo ga čakali. To bo glava naše narodnosti. Da pa je človek zdrav in da more pričakovati še nekaj let življenja, mora imeti zdrav želodec. Najprej življenje, potem učenje. Ne začnimo zidati stavbe svoje državne in narodne samostojnosti pri stropi ali celo pri strelovodu, ampak postavimo najprej temelj na živo trdno zemljo kmetijskega stanu.

Človeku se zdi, da se še vedno ne zavedamo, da smo samostojni, da smo sami svoji gospodarji. Čakaje in tipaje gledamo okoli sebe, kakor da nimamo pravice do samostojnega in odločnega koraka. Vedno pa, da velja tudi za narode in države beseda: »Usoda tvoja, to si ti.« In ne samo posameznikom, ampak tudi celemu našem narodu kliče naš pesnik: »Volja naša največja je moč.« Narod vse doseže, kar hoče, če hoče pametno in krepko.

Slovenci dosedaj nismo bili podjetni; stali smo ob strani in gledali na polne inize bogatih in brezobzirnih sosedov. Sedaj je dom naš in miza naša; da ne bo prazna, nam bo pomagala naša pridna roka in dobra glava.

V to pa je treba velikopotezno nasti.

Kmetijske zveze vstajajo!

(Z Bohinjske Bistrice.)

Na sv. Jožefa dan, so napelnili obširno dvorano občinskega doma možje obeh občin tako zelo potrebno in koristno Kmetijsko Zvezo za ves Bohinj. Načelnikom je bil izvoljen poslanec nadučitelj g. Silvester, tajnikom bistriški župnik g. Fr. Zvan. Izvolili so se tudi odborniki izvrševalnega odbora, v katerem sta oba župana in člani odsekov Janez Arh, Janez Rozman, Franc Zupanc in Jan. Stare. Agrarni odsek bo skrbel za uravnavo gozdov, pašnikov in planin po starih pravicah, za povzdigo živinoreje, konjereje, kozgreje ter da se pri nas ustanovi mesto živinozdravnika. Odsek za elektriko bo skušal napeljati električno žico po vsem Bohinju. Šolski odsek se bo potegoval za take šolske postave, ki so za vernega kmeta. Postavil je načelo: Nobene šolske postave brez kmeta. V vseh šolskih zastopih, tudi v višjem šolskem svetu

mora biti zastopan kmet in krščanski učitelj. Glede uravnave valute se je na predlog župnika g. Golla shod sklical z resolucijami, ki so bile sklenjene pri trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani. Izvrševalni odbor je začel takoj delovati ter bo skušal uresničiti lepe načrte, ki jih je zasnel bohinjski kmet na tako lepo uspelem ustanovnem shodu. Bohinjski kmet se je prepričal, da je njegova edina rešitev v bohinjski Kmetijski Zvezi, ki bo z vso vsmo podpirala zlasti svoje člane.

Prehudi davki.

(Iz krškega okraja.)

Davčni vijak je spet pritisnil, in sicer tako občutno pritisnil, kakor še nikoli ne. Poslali so nam plačilne naloge o dohodnini za leto 1918. Dolgo so se trudili in mučili, preudarjali in izpraševali svoje zaupnike. In nazadnje? Čujte in čudite se! Napolkili so nam čistega dohodka za leto 1917 davka z vojnim pribitkom po nad 1000 K, da, nad 2000 K in še več. Kaj se pravi to? Da hočejo ubogega kmeta popolnoma uničiti in mu vzeli vse veselje do dela?

V vaseh, kjer ni bogve kakšnih posestnikov, morajo vsi s par izjemami plačevati ta davek. V mnogih slučajih je bilo celo posestvo nižje kupljeno, kakor zdaj znaša sama dohodnina. Kam gremo? Pri določevanju osebnega davka gledajo samo na dohodke, a mnogih stroškov niti ne upoštevajo. Ne upoštevajo ne obleke, ne obuvala, ne obdelovanja — in vendar je vse to in še drugo nad mero drago. Verujejo pa vsakemu prvemu človeku in ga imajo za zaupnika. Tako ne gre. Naj bi ošecdnja vlada v Belgradu in deželna v Ljubljani ta avstrijski način izmозgavanja prepredila in vplivala na podrejena davčna oblastva, da nas kmetov ne uničijo.

Veseli smo bili kmetje, ko smo slišali, da nameravajo kmetisko vprašanje nam v prid rešiti. Prav zadovoljni smo bili zato, da smo se otresli Avstrije in prišli pod Jugoslavijo. Na, zdaj pa ta strašni davčni pritisk! Vemo, da mlada država potrebuje izrednih dohodkov, tudi znamo, da uradniki, učitelji in drugi državni uslužbenci ne bi mogli pri dosedanjih plačah vztrajati, toda na tak način iskati dohodkov ne kaže. Kajti večina niti enemu ni pravično odmerjena osebna dohodnina. Nekateri plačajo dvakrat, trikrat preveč, drugi v primeri precej premalo, a najmanjše število je tistih, ki bi morali z oziroma na druge tudi plačevati, pa so popolnoma prosti. So pa tudi taki vmes, ki res nič nimajo, in vendar morajo plačevati. Prav mnogi nimajo niti toliko denarja v gotovini, kolikor so dolžni dati. Ali naj torej prodajo kravo, ki jo tako potrebujejo? Ali naj se zadolže, da poravnajo osebni davek? Smešno, da ne rečemo več!

Pa pri tem davku, dasi ima pravico, se človek niti pošteno braniti ne sme in ne more. Ne sme, ker ga kaznujejo, če ne drugače, pa drugo leto še z večjim davčnim postavkom! Ne more! Kako tudi! Navadno pošljejo tiskovine za napoved s pripombo, naj se dotični oglasi pri davkarjih ali svojem davčnem oblastvu. Vprašajo ga

pri napo... samo za dohodke, za stroške nič. K večjemu vprašajo, koliko se je za dom porabilo. Človek bi mislil, da bodo odbili, pa še pristejejo. Če bi pa kdo doma s pomočjo kakega izvedenca sestavil napoved, pa nič ne verujejo, o vsem dvomijo in vse po svoje narede. Samo en primer: Stanovanje v leseni, majni kašiči v nepristopnem kraju, daleč od vasi in ceste, cenijo tako visoko, kakor v zidani hiši v prometnih krajih. Vse po enem kopitu! Kako krivično! Pridobe si navadno kako »zaupno« osebo, »zaupnika« in ga poprašujejo, koliko je ta ali oni pridobil vina, žita, koliko živine prodal, koliko ima v hranilnici itd. In temu vse verujejo, ne pomislijo pa, da niti človek sam o svojih dohodkih in stroških ni vselej za jasnem, kako šele drug človek, ki niti približno ne more biti poučen o tujih zadevah. Tudi se lahko zgodi, da je tak »zaupnik« moj sovražnik in me nalašč notri potlači.

Ne, tako nas kmetov ne bodete pridobili!

Mi smo med vojsko največ žrtvovali. Več let smo bili od doma v službi države, posvetstvo pa je med tem prepadalo, gospodarsko poslopje in orodje vedno bolj hiral, živino in živila so pa s silo jemali. Zdaj, ko smo po dolgem času srečno domov prišli, je prva naša misel, da zopet vse uredimo. Za to je pa potreba precej denarja. Žena se je sama doma trudila, varčevala in nekaj prihranila. S tem prihrankom bi človek vsaj najpotrebnejše v red spravil, no, pa pride plačilni nalog in denar, ki je bil namenjen za izboljšanje kmetije, gre v davčno žrelo. Pred vojsko smo ječali pod težkim bremenom dolgov, odrajavali komaj obresti in zemljski davki, — večkrat so nas tirjali in rubili, — med vojsko smo se srečno iznebili dolgov, in zdaj nam je pa država še težje breme naložila. Tako nas mora uničiti, ne rešiti.

To davčno vprašanje se mora urediti, drugače se mi kmetje ne moremo zaupno oklepiti nove države in nove vlade.

Poslanci, delajte z vseni močmi na to!

Narodno predstavništvo.

v Belgradu je sedaj sestavilo odgovor na kraljev prestolni govor. V tem odgovoru se spominjajo poslanci srbske kraljeve rodbine, ki je v vseh težkih dneh srbskega naroda stala ob strani svojemu ljudstvu. Odgovor povdarja, da so ravno Jugoslavnani bili vedno čuvarji evropske omike napram Turkom in da bodo tudi zdaj najzanesljivejši varhi. Zato pa tudi soglasno zahtevajo, da se zedini ves jugoslovanski narod. Naš celokupni narod na Goriškem, v Trstu, Istri, na Reki, v Dalmaciji in Črni gori, v Albaniji in v delu Bolgarske, v Banatu, Bački, Bazaniji, v Medjimurju in Prekmurju, na Štajerskem in na Koroškem, na Kranjskem in v Srbiji, na Hrvaškem in v Slavoniji, v Bosni in Hercegovini sledi s šepetom v duši poteku mirovne konference, kjer se rešujejo njegove zadeve. Podjarmljenje vsega naroda ali enega njegovega dela je mednarodni zločin. Čustva mednarodne solidarnosti ga morejo onemogočiti.

Mi zahtevamo popolno ujedinjenje celokupnega naroda brez žrtvovanja dragocenih delov našega naroda in položaja na Jadranskem morju, kar bi postalo sicer trajen izvor nemirov in spopadov, ki bi vedno ogroževali mir.

Nato omenja odgovor, da je za to predstavništvo najvažnejše delo, da se sestavi kar mogoče demokratičen volilni red in da se agrarna preosnova čimpreje izvede. Naši poslanci vse predloge narodnega predstavništva vestno in temeljito proučavajo, da potem zavzamejo stališče, ki je za naše ljudstvo najbolj koristno.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

J Švica je priznala Jugoslavijo. Priznala je še niso Italija, Francija in Anglija.

J Jugoslovansko-italijanski spor. Kakor se sedaj trdi, odločitev glede naših zahodnih meja nikakor še ni padla. Naši odposlanci so menda dosegli, da se bo ta stvar obravnavala šele potem, ko bo francosko-nemško vprašanje že rešeno. To bi bilo toliko ugodno za nas, ker bi potem ne imeli Italijani nobenega sredstva več, da bi pritiskali na Francoze, češ, če ti ne pustiš nam jadranske obali, ne pustim jaz tebi Nemcev popolnoma uničiti. Naši odposlanci zahtevajo v zasedenih krajih ljudsko glasovanje. Tega se pa Italijani silno boje. Ker ravno s tem, da z našimi ljudmi tako grdo postopajo v zasedenem ozemlju, so dosegli višek odpora proti sebi. Cel v Trstu stoji za Italijane zelo slabo. Če smemo verjeti tozadevnim poročilom, so napravili Italijani začetkom tega meseca v Trstu glasovanje in glejte: dobri dve tretjini je glasovalo za Jugoslavijo, 17 odstotkov za svobodno mesto in le — 15 odstotkov za Italijo. Zato se Italijani tako boje ljudskega glasovanja. — Sedaj je došel v Pariz Wilson in ta menda Italijanom ni preveč naklonjen. Tudi Angleži so se v svoji ljubezni do Italijanov zelo ohladili, in to Italijane silno draži. Seveda, kakšen bo konec, pa še nihče ne ve. Najbrže pa bo boljševiški zmaj v lepih dneh požrl vso pariško konferenco z njenimi sklepi in z njenimi komandanti vre!

J Odločnost našega ministrskega predsednika. V seji narodnega predstavništva dne 22. marca je govoril ministrski predsednik dr. Protič najodločnejše proti italijanskemu imperijalizmu ter odločno izjavil, da Jugoslavija brezpogojno zahteva ne samo Dalmacijo, temveč tudi Reko, Istro, Trst in Goriško zase.

J Iz dežele suženjstva. Kar Italijani počenjajo v zasedenem ozemlju, je res že vnebovpijoče. Vsa pisma s slovenskimi naslovi romajo nazaj, poštnim uslužbencem v Trstu je prepovedano med seboj govoriti slovensko, duhovnike, kjer ljudem v slovenskem jeziku oznanjajo božjo besedo, izganjajo, slovenski otroci nimajo šol, slovenske srednješolske dijake, ki se skupno privatno uče, razganjajo, iz Harij so pregnali ondodnega kaplana in ga med pogonom v Trst tako pretepali, da je vsled zadobljenih udarcev po osmih dneh umrl,

vse moške od 18. do 50. leta smatrajo kot ujetnike. Mirovna konferenca, ki preiskuje »zaloški dogodek« v svoji nečnočutnosti vsega tega nič ne vidi.

J Ameriški polkovnik v našem Pri morju. Znani ameriški polkovnik Miles, ki je hodil svojčas po Koroškem, potuje menda zdaj v Istro in Dalmacijo, da proučuje ondodne narodnostne razmere. Da ga le ne bi Italijani vodili — za nos!

J Mariborski Nemci so zopet navdženi, ker bodo menda Nemci v kratkem zasedli ne samo Maribor, temveč tudi Ptuj, Celje in Radgono. To se bo namreč zgodilo tako: Italijani bodo zasedli celo Kranjsko, da ne bo zopet kaka italijanska zastava v nevarnosti, Nemci pa Spodnje Štajersko. Načrti so lepi, pa se ne bodo izvršili, četudi italijanska komisija v Mariboru Nemcem to obeta in jim potuho drži.

J Proti pijančevanju. Bosanska vlada je izdala odredbe glede omejitve gostilniških koncesij, da tako zabrani naraščajoče pijančevanje.

Domače novice.

d Kmečki shod v Kranju. Na sv. Jožefa dan je »Kmečka zveza za kranjski okraj« priredila v dvorani »Ljudskega doma« v Kranju prav dobro obiskan shod. Govoril je najprvo dekan Koblar o laških roparjih, potem je pa obširno popisal I. Brodar svoja prva opazovanja kot poslanec v Belgradu. Poslušalci so bili jako pazni in so z veseljem vsprejeli obljubo, da bodo nadaljno poročilo dobili o veliki noči, ko se vrnejo poslanci domov. Po shodu so naročili kmetje semensko žito. »Zveza« ga jim bo dobila več vagonov, in sicer najprej ovsa.

d »Domoljub« je sedaj glasilo Jugoslovanske kmetijske zveze. Kakor imajo delavci svoje glasilo »Naša moč«, tako imajo sedaj kmetje »Domoljuba«. Zastavljajo »Domoljub« vedno krepko zastopal kmetijske koristi, vendar tako, da nikakor ne krši pravičnosti napram drugim stanovom, zanaprej bo pa list še bolj odprt kmetiskim zahtevam. Pozivljemo naše kmetovalce, da se večkrat oglase s svojimi željami in načrti v kmetiskem glasilu.

d Ženski shod se bo vršil v nedeljo dne 6. aprila ob 4. uri popoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani. Sklicuje ga Slovenska ženska zveza. — Vse naše žene in dekleta, na shod!

d »Komarje precejajo«. Možje mirovne konference so vsega spoštovanja vredni. Ves svet komandirajo in jih neznansko peče vest, če se zgodi komu kaka krivica. Tako so menda naši vojaki v Zalogu s petrolejem polili italijansko zastavo in jo zažgali. Italijanski narod je globoko užaljen nad to očitno krivico in svet mora skočiti s tečajev, če možje, ki v Parizu čujejo nad pravico, zadeve takoj ne poravnajo in krivice strogo kaznujejo. In sedaj se vsak dan v Ljubljani posvetujejo štirje antantni generali, kako kaznovati krivice. Toda, glej ga skapa, izkazalo se je, da je vsa ta zgodba — izmišljena. No, če se bo mirovna konferenca pečala s takimi rečmi, potem bo trajala mirovna konferenca še nekaj let po sodnjem dnevu.

d Poizvedovanje po pogrešancih in vojnih ujetnikih. Poizvedovalnici »Slovenskega Rdečega križa« v Ljubljani prihaja dnevno jako mnogo vprašanj po pogrešancih in vojnih ujetnikih z zelo pomanjkljivimi podatki, kar dela težkoče pri poizvedovanju. Vsako vprašanje po pogrešancih ali vojnih ujetnikih naj obsega sledeče podatke: Ime in priimek pogrešanca ali voj. ujetnika, šaržo; polk, starost, oziroma rojstno leto, domovinsko občino, zadnji naslov in od kdaj je pogrešan. — Nadalje opozarjamo, da je vsako poizvedovanje po voj. ujetnikih v Rusiji, ki so se zadnjikrat oglašili v letu 1918. brezuspešno, ker je promet z Rusijo popolnoma prekinjen in vsled tega vsako poizvedovanje nemogoče.

d Izvanredne podpore. Pri poverjeništvu za socialno skrbstvo se množe slučajji prošnji za izvanredne podpore. Opozarjamo, da se poverjeništvu odslej ne bo več oziralo na take prošnje, ker je preobloženo z drugim delom. Vse take prošnje je odslej vlagati pri pristojnem okrajnem glavarstvu, oziroma mestnem magistratu.

d Naši ujetniki na Laškem trpe silne muke in naši ljudje, ki imajo svojce v laškem ujetništvu so upravičeno razburjeni radi tega. Žal, da go pri Italiji vsa posredovanja zastoji; kakor nima smisla za naše ljudi v zasadenem ozemlju, tako ga nima z našimi ujetniki. Naša vlada je zdaj posredovala glede naših ujetnikov pri štirčlanski komisiji antantičnih generalov, ki se nahaja sedaj v Ljubljani.

d Gorenjska gre nazaj. Lansko leto je bilo v kranjskem dekanatu rojenih 545 otrok, umrlo je pa 843 ljudi, tedaj skoraj 300 mrlivcev več kot rojencev.

d Avtomobilna zveza Kamnik-Gornji grad. Snuje se družba, ki si je nadelala nalogo, da upostavi avtomobilno zvezo med Kamnikom in Gornjim gradom. Takisto se deluje na to, da se čim napreje napravi opštna in brzajavna zveza iz Kamnika v Gornji grad in obratno.

d Vilo barona Schwarza, bivšega kranjskega deželnega predsednika, je kupil Rudolf Kokalj za 260.000 kron. Baron Schwarz se izseli v Nemško Avstrijo, kakor pravijo, v Gradec.

d Po deželi zlasti po Gorenjskem se dogajajo dan na dan tatvine brzajavne žice, drogov in raznega materijala te vrste, ki pripada brzajavni upravi države SHS. Ponovno se opozarja, da je tako državi škodujoče dejanje najstrožje kaznivo in se bode proti krivcem najstrožje postopalo. Tisti pa, ki so si na katerikoli način prilastili tak materijal, se v lastnem interesu pozivljajo, da ga takoj izroče pristojni oblasti, županstvu ali orožnikom, ki ga imajo oddati brzajavni upravi. Orožništvo in posamezniki pa naj delujejo na to, da se od zdaj naprej naznani vsak tak slučaj pristojni oblasti, oziroma brzajavni upravi.

d Umrli je v Horjulju (v vasi Ljubogojni) 15. t. m. obče spoštovani, 72 let stari Tomaž Zdešar, oče znanega misijonarja dr. Antona Zdešarja, vsled kapi na možgane. Pokojni je bil mnogo let ključar župne cerkve horjuljske, prej tudi več let župan, sodeloval je tudi pri združništvu, bil je načelnik posojilnice; obenem je bil odločen, veren katoliški mož ter vzoren oče

svojem otrokom in skrben gospodar. Obilna udeležba posebno domačinov ob njegovem pogrebu 17. t. m. je pričala, kako so ga vsi spoštovali. Bog mu poplačaj vsa njegova dobra dela!

d Družinska žaloigra. Dne 20. t. m. je zabodel z bajonetom svojo ženo Franc Radešček, čevljar v Sevnem, župnije Št. Peter pri Novem mestu. Nato se je pred vaško kapelico ustrelil. Vzrok: družinski prepir.

Drugod po svetu.

p Zbenedli Italijani. Italija je predložila mirovni konferenci komisija za skode in odškodnine spomnico glede vojna odškodnin. Od bivše Avst.-Ogrske zahteva 15 milijard. Ker pa je dvomljivo, da bi bivša monarhija mogla plačati tak znesek, je Italija pripravljena na koncesije v tem smislu, da bi v določenem času uživala vse dohodke naravnih in umetnih pridelkov na ozemlju bivše monarhije. Italija bo sprejela tretjino te odškodnine v stavbenem lesu, tako da bi v petih letih dobila 8 milijonov kubičnih metrov lesa. — Torej še povrhu naj Slovenci plačujemo Italijancem lepo vrsto let vojne odškodnine, s tem, da bi Italijani požgali ves naš les in druge naravne zaklade! Ali so na glavo padli?

p Boljševištvu se širi. Na Ogrskem so nenadno nastale čisto nove razmere. Iz ruskega ujetništva se je vrnilo veliko število vojakov, ki so z vso pridnostjo razširjali v domovini boljševiškega duha. Ustanovili so celo lastno armado. Ententa je to dolgo časa mirno gledala, ko se ji je pa zdelo le prenevarno, je naznanila ogrski vladi, da se demarkacijska meja potegne še bolj proti severu in zahodu ter smatrati to črto kot politično mejo. Obenem je sklepalo o tem, da zasedejo ogrsko ozemlje ententine čete. Ogrska vlada tega ni hotela sprejeti ter je odstopila. Vlade so se na to polastili boljševiki ter ustanovili vojaške, delavske in kmetske svete, ki vladajo Ogrsko in le ti so stopili v zvezo z ruskimi Sovjeti. Tako je boljševiška nevarnost pred durmi Jugoslavije. Uganjala bo iste orgije kot v Rusiji: tisti, ki ničesar nimajo bodo od lakote mrli, tisti, ki kaj imajo, bodo vse izgubili, dobiček in komande bo pa imela klika ljudi, ki ne marajo delati in žive samo od ropa. Tako je sedaj v Rusiji, nadaljevalo se bo na Ogrskem, nehalo pa Bog ve kje, morda v Parizu...

Iz naših društev.

* Vabilo na redni občni zbor šentpeterske branilnice in posojilnice v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, dne 30. sučca 1919, ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

* V Zbornici pri Škofiji Loki priredi kat. slov. izobraževalno društvo Vodnikovo slavnost v nedeljo, dne 30. marca t. l., popoldne ob 3. uri s sledečim sporedom: 1. Slavnostni govor, 2. Deklamaciji »Mirja oživljena« in »Vodniku v spomin«. 3. Petje Vodnikovih pesmi. 4. Igra »Naidena hči« v treh dejanjih. — Vstopnina: sedeži L vrste po 3 K, II. vrste po 2 K, stojišča po 1 K. K obilnemu obisku vabi odbor.

* Št. Vid pri Zatičini. V nedeljo, dne 23. marca je imel prof. dr. Šarabon v izobraževalnem društvu v stiškem samostanu zanimivo predavanje o Jugoslaviji. Svoj govor je pojasnjeval s skioptičnimi slikami.

* Iz Dola pri Ljubljani. V našem izobraževalnem društvu je imel v nedeljo, dne 16. marca, g. primarij dr. Vinko Gregorič zanimivo zdravstveno predavanje o treh pogubonosnih ljudskih boleznih: o pijančevanju, o jetiki in o spolnih boleznih. Prepričan se je nekoliko, kaj smo se naučili o zdravstvu v društvenem tečaju, pokazal je, kako se pravilno obvezuje, in podal je še mnogo drugih prekoristnih nasvetov. Gosp. zdravniku srčno hvale za njegovo požrtvovalnost, priporočamo se mu še nadalje. Predavanja o zdravstvu pa morajo prirejati vsa naša izobraževalna društva, če hočemo kaj kmalu varno stati na lastnih uogah.

Shod S. L. S. v Vel. Gabru na Dolenjskem.

Se vršil na Jožefovo ob obilni udeležbi članov. Prihiteo je na shod nad 400 naših somišljenikov. Zborovanje je otvoril g. župan Zajc Ferdinand iz Podboršta. Predsednikom shoda je bil izvoljen g. učitelj Lovro Jevnikar in je v svojem uvodnem govoru nastikal potrebo združevanja v Kmetjskih zvezah in povdarjal složen nastop vseh stanov za svoje težnje pod okriljem Slovenske Ljudske Stranke. Predsednik je opisal položaj našega ljudstva v zasadenem ozemlju in pojasnil zborovalcem zadnje vesti, ki prihajajo iz Pariza. Nato je g. dr. Ivan Stanovnik v daljšem govoru opisal politični položaj, očrtal gospodarski program naše Ljudske stranke za bližnjo prihodnost, očrtal ustroj države in pojasnil s praktičnimi zgledi zvezo politike in vere. Duhovnik imej v politiki toliko besede kot drugi stanovi.

Shod je z navdušenim pritjevanjem soglasno sprejel naslednje resolucije:

Zborovalci S. L. S. v Vel. Gabru ugovarjajo italijanski zasedbi naših krajev in pričakujejo pravične rešitve naših meja.

Zahtevajo takojšnjo vrnitev naših vojakov iz italijanskega ujetništva in da se z njimi do tedaj človekoljubno postopa.

Vlado pozivljajo, da ukrene, da bodo v višjem deželnem šolskem svetu zastopani zastopniki krščanskega učiteljstva in kmeta. Ljudske šole naj se pr. v rede kmetiskim potrebam primerno.

Zahtevajo stalno nastavitve selskega poštarja za vse one vasi, ki spadajo k poštnemu uradu št. Vid pri Zatičini.

Zavračajo nedemokratsko začasno ustavo in pozivljajo svoje poslance, da zastavijo vse moči za demokratsko ustavo, to se pravi, da imej v vseh v žnih drž. zadevah ljudstvo odločevati.

Slovenska Ljudska Stranka naj čimprej organizira po celi Sloveniji Kmetске zveze in nato Jugoslovansko kmetско zvezo in na podlagi teh Kmetסקo zbornico.

Vlada naj poskrbi, da bi se dobila čimprej umetna gnojila in naj bi iste potom zadržug razdelila naravnost kmetovalcem.

Novčevalnica za živino naj se odpravi in vpelje naj se vsaj za vsak sodni okraj mesečno en semenj.

Prosijo, da se ustanovi začasno župnijska ekspozitura v Vel. Gabru, ker so vse vasi daleč od fare oddaljene in tako trpi versko življenje.

Po zaključitvi shoda je ostalo na zborovanju še mnogo strankinih zaupnikov,

ki so se živahno udeleževali razgovora o notranji preureditvi stranke in sklenili, da napno vse sile, da bo stranka zdrava in krepka nastopila za njihove pravice v politiki.

Dopisi.

Iz Mengša. Uredništvo »Domoljuba« s tem potrjuje, da Orazem Anton ni pisec onega dopisa iz Mengša o ondotnem stražmostru. — Urednik.

Kranj. Iz mest se širi vse novo, dobro in slabo, med narod na deželi. Sicer brezdežno postopanje, popivanje, čezmerno zabavanje in druge slabosti, ki se tudi v tem mestu semintja spazajo, gotovo pohnjajljivo vplivajo na okoližane, zlasti na mladino, vendar pa je v Kranju v dobri meri poskrbljeno tudi za narodu koristne in dobre reči. — Lepa, stara gotična cerkev se ob rednih in izrednih pobožnostih napolnjuje z domačimi in tujimi verniki, katere prijazno vabi lepo zvonjenje, prijazna razsvetljava, sveže okrašena notranost, vedna prilika za sv. spoved in dobre pridige. Zlasti za to dvoje poslednje gre vsa hvala preč. g. kaplanu dr. Klinarju, ki je v kratkem času zelo povzdignil cerkveno življenje. Velika bo škoda za Kranj in okolico, za cerkev, šolo, bolnike in vse laranice, če nas bo res moral zapustiti, kakor se sliši. Skoljeločani pa, katerim bo gospod međa župnikoval, naj bodo hvaležni vsem, kateri so jim pomagali dobiti novega pastirja. — Poleg cerkve stoji deseto leto »Ljudski dom«, v katerem izobraževalno in zabavno društvo »Kranj« s svojimi odseki in prireditvami izkuša koristiti vernemu ljudstvu. Zlasti od početka Jugoslavije se neprenehoma uprizarajo v prostorni dvorani z izredno bogato opremljenim odrom gledališke predstave. Orli se tam zbirajo pridno k telovadbi, dekletka imajo večkrat tu gospodinjki pouk, skoro vsak teden se vrši kak šoh v skupnih narodnih, političnih ali stanovskih zadevah. Od novembra l. s. v dvorani »Ljudskega doma« ponovno zborovali: narodni odbor (kranj in pa okrajni), pristavi S. L. S., kmetje, obrtniki, delavci, župani, protestni shodi, občni zbori, Orli. Predstave so priredili: društvo »Kranj«, slovak. izobraževalno društvo iz Mengša, gimnazijski dijak, visokošolci, jugoslovanska strok. zveza, Marijina družba deklet. Skoro vse prireditve so bile prav dobro obiskane; včasih je bil še prevelik drenj in se je komaj vzdrževal red vsled navala. Posebne križe so imeli z nekaterimi fanti iz bližnje okolice, ki ne znajo spoštovati reda in svobode svojega bližnjega. Le eno pogrešamo v »Ljudskem domu«: dobrega petja, ki je nekaj polnilo to dvorano. Ali so Kranjčani v vojski pozabili peti? Čudno bi ne bilo; zdaj bi se na že smeli iznova ogreti za lepo pesem. Tudi pogrešamo mladine iz kranjskih vasi v »Ljudskem domu«, ki je za vse zidan, ne le za eno ali drugo »zlatoto«. Le tisti, ki se počeno obnešati ne znajo, naj doma svoje surovosti uganjajo; kar pa je počtene mladine, spada v počtene organizacije.

Št. Peter pri Novem Mestu. Dne 20. marca se je zgodilo v vasi Sevno nekaj nad vse žalostnega, 61 letni čevljar Fr. Radeček je dvakrat zabodel z bajonetom svojo ženo, ki je v dobri uri nato izdihnila. Ko je izvršil nečloveško dejanje, pograbi puško-dvocevko, hiti ž njo pred vaško kapelico ter se odti potrel. Nenosredni vzrok: družinski prepri. Pokojni zločinec in samomorilec je bil decela brezvreden človek. Za cerkev ni maral nikdar. — Življenje v našem izobraževalnem društvu se je zadnje čase precej poživilo. V kratkem smo imeli dvoje predavanj, napovedano je že zonet novo. Vseh župljanov — predvsem pa naših lantov in deklet — bodi ponos, da so člani slovenskega katol. izobraževalnega društva. — Dne 20. marca se je pralo pred novomeško poroto nečedno perilo tatvine, ki so ji bili prišli na sled v naši občini pred par meseci. Izmed desetih obsojenih je dobil Karel Marčič izpod Trške gore eno leto težke leče. Po slabi lovaršiki rada glava boli, pa naj se kdo tudi magari z ukradenimi konji okrog vozari.

Rateče na Gorenškem, dne 13. sučca. Mnogo lepega in poučnega breme

v cenjenem »Domoljubu«, ki ima v naši občini 60 naročnikov. Zato bi tudi jaz rad poročal, kako se nam tukaj godi. Čeprav mi je roka bolj okorna, pa vendar želim tukajšnje okoliščine nekoliko popisati. Toda nič veselje ne morem poročati, ker v naši občini ni več tiste edinosti, kakor je bila poprej. In da kar naravnost povem: Sovražnik je to storil. V našo faro je prišel človek, ki se piše Alojz Žerjav, ki je bil poprej orožnik, zdaj pa je upokojen in živi tukaj, hišna št. 17. Pravijo, da je bil poprej na Vačah, kjer so bili zelo veseli, ko je odšel. On namreč nikjer ne da miru, kamor pride. Nekaj časa je bil tudi šolski sluga v Postojni. Iz tega bi sklepal, da ni kak visoko študirani gospod. Pri nas se je lotil najprej izobraževalnega društva, pa mu nič ni mogel škodovati. Sedaj pa je začel ljudstvo šuntati zoper našega zaslužnega župana gosp. Ivana Jalena in zoper njegovega namestnika g. Jožefa Pintbaha. Alojzij Žerjav ima po mojih mislih takšno žilico v sebi, ki nasprotuje vsaki oblasti, naj bo že občinska ali cerkvena. Pravijo, da se oba z ženo tudi cerkve izogibljeta. Kljub temu se je vsedlo že precej Ratečanov na njegovo limanico, pa gotovo le iz nevednosti, ker Ratečani so še dovolj dobri kristjani. V zadnjih časih jim je pa Žerjav začel obetati, da bodo dobili več zemljišča. Nekateri tem lažnim obljubam verjamejo in Žerjava še bolj obražajo. V svojo popolno oblast je dobil občinskega svetovalca Antona Kavalarija, hišna št. 16. Kavalarij ni hodil poprej nič k občinskimi sejam, čeprav je bil svetovalec. Sedaj pa je zopet začel hoditi, da združbe dela. Žerjav ga poučuje, kako naj govori in neizkušeni Kavalarij ga vse uboga. Uboga ga tudi zato, ker sta si svaka in ker mislita, da bosta dobila občino v oblast. Jaz pa mislim po svoji skromni pameti, da iz te moke ne bo nič kruha. Pri zadnji občinski seji je Kavalarij tako divjal, da bi bili občinski očetje kmalu bežali pred njim, če bi bili zajci. Županovega namestnika gosp. Pintbaha, ki je star 77 let in ki je vadal občino celih 35 let, je nameril z roko, da ga bo oklofutal. Potem je pa tako preklinjal, da ne upam takih besed zapisati. Rekel je, da je dosedanje občinsko gospodarstvo čisto zanič, da je zanič aprovizacija, da je zanič šolsko oskrbovanje, da so zanič občinska pota, z eno besedo, da je vse zanič. Jaz sicer vsega tega nisem slišal, ker nisem občinski odbornik, pripovedovali pa so mi moške, ki so bili pri občinski seji. In pa še nekaj moram povedati. Odbornik župnik Lavtičar je v seji vse te lažnive Kavalarijeve obdolžitve ovrgel. Navzoci odborniki, čeprav večinoma s Kavalarijem v svaščini, so župnikove dokaze mirno poslušali, in ko jih je župnik pozval, naj ugovarjajo, če morajo, ni vedel nihče ničesar odgovoriti. — Ob koncu mojeg dopisa ne morem nič drugega dostaviti, kakor da prosim v imenu Ratečanov našo deželno vladu v Ljubljani in okr. glavarstvo v Radovljici pomoči zoper strahovladu Žerjav-Kavalarijevo. Pomoči smo res potrebni. Vsa štiri leta vojske so naši boljši možje skrbeli za ljudsko prehrano. Varovali so občane pred večjim škodovanjem, ker je bilo vedno polno vojakov v vasi. Pisarili so na vse strani, vlagali prošnje za podpore, proizvedovali po domačih ranjencih, ujetnikih in padlih, skrbeli za primorske begunce itd. V teh štirih letih pa sta bila Žerjav in Kavalarij nekje v varnem zavetju, kjer se jima ni bilo treba bati sovražne krogle. Zato pa sta prišla čisto zdrava in dobro obranjena nazaj in grozita sedaj vse to, kar so naši dobri možje takčas storili, s svojim zabavljanskem padretu. Pa ne bo šlo. — Gospoda urednika prosim, naj ima potrpljenje z mojo slabo pisavo. Pa jaz nisem mogel več molčati k vsemu temu. Kadar se še kaj nabere, želim zopet pisati. Ampak to lahko rečem, da je vse res, kar sem pisal. — Veščan.

Sv. Križ pri Litiji. Majhna je naša občina in bolj med revnimi je, pa ni zadnja. Ima namreč to srečo, da ji načeluje skrben in izveden župan, g. Fr. Miklavčič, ki že 35 let deluje z vso vneto za blagor občanov, zadnjih sedem let pa kot župan. Občina ima lepo lastno premoženje, poleg vojnega posojila ima pa za invalide sklad doma 5000 K, več kakor katerakoli občina v litijem okraju. Obilica dela in rahlo zdravje sta bila župana nag-

nila, da se je službi odpovedal. Dne 10. marca je bila določena volitev župana, kateri je prisostvoval okrajni glavar. Občinski odbor je s 17 glasovi od 18 izvolil svojega župana častnim občanom in nato vnovič županom. Ni se lahko vdal, da bi sprejel župansko breme vnovič na svoje rame, a vdal se je, ker vidi, da se mu občani hvaležni in mu zaupajo. Ta župnica občanov naj mu bo bodrilo v težavnem delu za občni blagor. Mi občani pa delujemo za slogo in edinost v naši katoliški in ljudski stranki.

Gospodarski del.

Praščereja.

»Zakaj se pa o pujsih nič ne piše?« že godrnjajo gospodinje. »Saj nam prašiči največ nesejo in za naše hiše ni boljših živali, kakor so prašiči.« Res so prišli v posebno čast ti zaničevani ščetinci. Poprej je marsikak gospodič nad njim nos vihal: »Ta grdi prašič.« Zdaj ga pa še visoka gospa tako prijazno gledajo in mlo vabijo v svojo kuhinjo: »Pacek, pacek!« Kar oči se zasvetijo, kadar pride kaka gnoj ali krača na mizo in polovica skrbi gospodnji mine, če je zadosti masti. Torej se more na vsak način našim gospodinjam ustreči in dobro o prašičih pisati. »Kaj pa hočete vedeti?« Najprej pasma.

1. Lastnosti. Vsaka naša gospodinja natančno ve, kakšen mora biti dober pacek. Le vprašaj jo, pa ti pove: »Biti mora dobrega života, širokega križa, nizkih, pa vendar trdnih nog, male glave in zavihanega repa; jesti pa mora, da kar poka; po jedi pa ležati kakor klada. V tem so vse edine. Glede ušes gredo pa mnenja narazen. Nekatere imajo rade pokončna ušesa, ker se jim zdi, da taki prašiči tako rastejo, da kar na korajžo kličejo. Ti imajo prav lepo mero in tudi špeha zadosti. — Druge imajo rade velika ušesa, ki doli vise, ker taka tiha voda daleč pride; dolgouhci bodo zelo veliki, trdni so ob mrazu in boloznih, z vsako krmo so zadovoljni. — Mi se nečemo ne enim ne drugim zameriti, zato ne bomo pravde razsodili. Kdor ima dobro krmo in pripravne svinjake, bo skoro boljše izhajal s pokončnimi jorkširci. Če je pa reja slaba in se redijo prašiči počasi, naj se pa drži domače pasme, katero smo s Höschevimi nemškimi izboljšali.

Zelo gredo narazen misli zaradi barve. Nekatere hočejo le bele, drugi pravijo: Pikci so najboljši, ker imajo največ masti. Tretji pa pravijo: Za kmeta so najboljši pasasti, ker imajo ti največ špeha. Mi mislimo, da so tisti najboljši, ki dajo najtežjo vago. Hrvaški pikci rastejo prepočasi, za naše kraje ne bodo. Z enim sem enkrat poskusil. Res je bil zelo debel, toda majhen je ostal. Ostanimo pri domačih. Če bomo pa tuje uvažali, potem le plemenite in hitrorastne.

Gospodinje čisto vedo, da ne sme prašič imeti dolgega rivca, špičaste hrbta in visokih nog. Ali pa veste, da vse te napake navadno gospodinje same zakrivite? — Kako! Same?! To je pa grozno, kako pa to dokažeš? — Dal sem par najlepših pujsov revni gospodnji, ki jim je dajala le čisto brez oblode. V par tednih so se prikazali dolgi rivci in grebeni. — Dal sem lepega mrjaška drugemu velikemu gospo-

darju, ki je slabo krmil. Zgodilo se je ravno isto. Prve sem nazaj vzel in ukazal dajati vsak dan nekaj žita. Vsak se je na dan zredil za 1 kg. Dolgi rivec so popolnoma izginiti. — Le poglejte, kjer imajo prašiče z dolgimi rivi. Gotovo boste spoznali, da je slaba ali dekla ali gospodinja, najbrž pa oboje. Čim slabša je krma, tem daljši je rivec, tem višji noge in ostrejši hrbet.

»Kje pa naj dobimo krmo za plemene? Žita imamo komaj za družino.« — Nekaj zrna naj bi mali pujsi redno dobivali. Ko si po vojski svoje gospodarstvo uredimo, se bo tudi več žita doma pridelalo. Če pa žita ne moreš dati, poskusi z lucerno. Na Češkem in Nemškem so najboljši prašičerjci primestali krmilni pesi lucerna. Poleti se daje sveža, pozimi v moko zdrobljena, ali pa zrezana v rezanico. Ti veš, kako se prileže molznim kravam lucerna. Za pitane voli ali delavne konje je prav dobra piča zaradi obilnih beljakovin, katere ima v sebi.

Res imajo prašiči drugačen želodec, toda prileže se jim vendar. Le bolj zgodaj jo moraš pokositi, ker postane drugače za prašiče pretrda.

Plemen prašiči. Pri nas je še vedno navada, da se rabi mrjasec le eno leto, navadno le eno jesen in eno zimo; spomladi se popravi, jeseni pa proda. V severnih deželah delajo drugače. Vlani so imeli v neki zadrugi mrjasca starega 9 let. Ker je bil od njega zarod posebno izvrsten, je šel vsako leto v drug kraj. Še v drugo deželo so ga poslali. Imeli so od njega res posebno lepe mladiče. Zarod je lepši, če je mrjasec nekoliko starejši. Pri nas se splošno še veliko premalo ceni vrednost dobrih plemenjakov. Če računa gospodar le to, kar od mrjasca dobi, ima gotovo zgubo. Pri biku je meso še prav dobro, rasje skoro bolje, kakor vol. Toda pri mrjascu je ravno narobe. Če pripeljejo svinjo, mora biti eden ali dva domačih zraven. Meso je vedno slabše, gospodar gleda, da ga spravi naglo naprej. Najboljši mrjasci pridejo veliko prezgodaj pod nož.

Kolik je razloček med mladiči od najboljšega in od slabega mrjasca? Število mladičev ni vselej enako. Vendar smemo reči, da imajo lepe svinje po dobrih mrjascev navadno okoli 8—10 mladičev. Od enega mrjasca more biti v enem letu do 1000 mladičev. Mladiči od dobrega mrjasca so v sedanjih razmerah v desetem mesecu vsak najmanj 200 K več vredni, kot od slabega. Ker se pa reja starih mrjascev kmetom ne izplača, bodo morali to prevzeti županstva ali zadruga. Če izveš za dobrega mrjasca, pelji tja svojo svinjo, če je tudi 4 ure daleč. Trud se gotovo izplača. Morebiti si slišal, kako se dela z žrebci Kobule pripeljejo po železnici na silne dajave. Za najboljše žrebce računajo 800 do 1000 K in zraven še krmo in postrežbo. Zato imajo pa tudi žrebeta potem vso drugačno vrednost. Isto naj bi bilo tudi pri mrjascih. Ko bi imeli samo najboljše plemenjake, bi vsako leto dobili nekaj milijonov več od prašičereje, kakor sedaj. Doma bi tudi imeli več mesa in zabele.

Seveda bi morali imeti potem tudi plemene svinje skozi več let. Dobro plemene živali so redke. Če jo enkrat dobiš,

drži se je. Mladiči so šele po drugem gnezdu prav lepi. Pri nas imamo svinjo, ki je imela letos devetič mladiče, navadno od 10—12. Gospodinja večkrat straši misel, da bo velika škoda, če taka težka žival pogine. Škoda je vselej velika, če pogine mlada ali stara žival. Vendar pa veste, da je nevarnost za mlade svinje veliko večja, kakor za stare. Stara svinja, ki je bila cepljena, zelo malokrat pogine. Navadno se take kakšna rdečica še ne prime. — Kolikokrat se primeri, da so dobro žival po drugih mladičih prodali, potem pa leta in leta niso mogli priti do dobrih plemenih svinj.

Nekatere prestraši prvi poskus s plemenimi svinjami. Imela je le enega mladiča. Skoro gotovo si sama kriva, ker si jo prezgodaj, precej po prvem znamenju vodila. Ko zapaziš znamenja, počakaj vsaj en dan.

V drugih krajih imajo navado, da svinje pred porodom premaknejo v hlev. Včasih je to dobro, pogosto pa nevarno, ker se žival še ni navadila na svoj hlev. (Dalje.)

Kaj mora kmetovalec vedeti o gnojilih?

(Koniec.)

GNOJENJE TRAVNIKOV IN PAŠNIKOV.

Katere redilne snovi pridejo v poštev pri tem gnojenju?

Travniki in pašniki zahtevajo v prvi vrsti kalija in fosforne kisline, na drugem mestu pa dušca.

S katerimi gnojili moremo nadomestiti te redilne snovi?

Z namakanjem moremo preskrbeti travnikom precej veliko dušca in kalija, a le malo fosforne kisline. Gnojnica, ki se pri travnikih in pašnikih zelo dobro izplača, obogati zemljo tudi s kalijem in dušcem, ne pa s fosforno kislino. Da nadomestimo redilne snovi, uporabimo:

A. Na namočenih travnikih, kakor tudi na pašnikih, ki smo jih škropili z gnojnico:

Tomaževo žlindro.

B. Na pašnikih in nenamakanjih travnikih:

1. Tomaževo žlindro,
2. kajnit ali kalijeve soli,
3. žveplenokisli amonijak ali apneni dušec.

Čilskega in apnenega solitra zato ne svetujemo, ker je nevarnost, da se ti zastropi živina na paši, ako bi prepozno potrosil ti dve gnojili.

Koliko kg teh gnojil devamo na 1 ha?

Povprečno devamo na 1 ha:

A. Pri namakanjih travnikih, kakor tudi pri pašnikih, ki smo jih škropili z gnojnico:

500—800 kg Tomaževe žlindre, in sicer najmanj vsako drugo leto.

B. Na pašnikih in nenamokanih travnikih:

600—900 kg Tomaževe žlindre na vsaki dve leti,

600—900 kg kajnita na vsaki dve leti.

Če ti je le mogoče, pognoji vsako 3 ali 4. leto tudi še s krepkim mešancom (kompostom) ali z gnojnico, če pa tega nimaš, s kakimi 100—150 kg žveplenokislega amonijaka ali apnenega dušca. Zadnjega raztrošamo najboljši obenem in pomešanega s Tomaževo žlindro in kajnitom.

Računske naloge iz gnojenja znanstva.

1. a) Katera je po odstotni vsebini resnična vrednost 100 kilogramov gvana, ki ima v sebi:

- 8 % dušca,
- 10 % fosforne kisline,
- 2 % kalija,

ako znaša cena za:

- 1 % dušca K 1:80
- 1 % fosforne kisline » 0:30
- 1 % kalija » 0:30

b) Ali odgovarja trgovska vrednost resnični redilni vrednosti, ako moraš plačati v trgovini za 100 kg K 21:30?

2. Koliko stane 1% dušca v apnenem solitru, ki vsebuje 12% dušca in ki ga moraš plačati pri trgovcu po K 24:— za 100 kg?

3. Koliko stane 1% dušca v apnenem dušču, ki vsebuje 18% dušca in ki ga moraš plačati pri trgovcu po K 25:80 za 100 kg?

4. Trгоvec z gnojili prodaja Tomaževo žlindro s 15% fosforne kisline. Koliko je vrednih 100 kg te Tomaževe žlindre, ako stane 1% 30 vinarjev?

5. 100 litrov gnojnice (približno 100 kg) vsebuje povprečno 0:46 kg kalija, 0:25 kg dušca in 0:01 kg fosforne kisline.

a) Koliko kilogramov dušca, kalija in fosforne kisline je torej v sodu za gnojnico, ki drži 1000 litrov?

b) Koliko kilogramov čilskega solitra in kajnita in 17% Tomaževe žlindre bi moral kupiti, da bi nadomestil redilne snovi, ki se nahajajo v 1000 litrih gnojnice?

c) Katerih gnojil si torej lahko prihranimo z uporabo gnojnice?

d) Katera umetna gnojila moramo torej vkljub porabi gnojnice še vedno uporabljati?

6. Na vozu je 1500 kg hlevskega gnoja. Ta gnoj ima v 100 kg 0:63 kg kalija, 0:25 kg fosforne kisline, 0:55 kg dušca.

a) Koliko kilogramov dušca, fosforne kisline in kalija se torej nahaja na vozu?

b) Katere redilne snovi je tedaj v hlevskem gnoju največ in katere najmanj?

c) Koliko kilogramov žveplenokislega amonijaka, kajnita in Tomaževe žlindre (17%) bi moral uporabiti, če bi hotel nadomestiti redilne snovi, ki so na vozu v gnoju.

d) Katero umetno gnojilo moraš torej poleg hlevskega gnoja vedno še uporabljati v večji množini, da upostaviš pravilno gnojilno razmerje?

7. Kmetovalec hoče pri setvi ovsu uporabiti 600 kg kajnita na hektaru. Ker ima pa njegov trgovec v zalogi samo 30-odstotno kalijevo sol, je naš gospodar prisiljen, nadomestiti kajnit s kalijevo soljo. Koliko je mora vzeti na hektar, da spravi v zemljo isto množino kalija, kot se nahaja v 600 kg kajnita?

8. Nekdo je pognojil 1 ha njiv z 20 vozmi hlevskega gnoja po 100 kg.

a) Koliko kilogramov dušca, fosforne kisline in kalija je spravil v zemljo s tem gnojem?

b) Koliko kilogramov žveplenokislega amonijaka z 20 % dušca, Tomaževe žlindre s 17 % fosforne kisline in kajnita z 12 % kalija bi moral vsako izmed 3 let, v katerih deluje hlevski gnoj, dati polju, da bi nadomestil redilne snovi, ki se nahajajo v tem hlevskem gnoju?

c) Katerih in koliko kilogramov gnojnih umetnih gnojil bi moral še pridejati gospodar hlevskemu gnoju, ako je po gnojilni potrebi zemlje treba na leto:

200 kg žveplenokislega amonijaka,
800 kg Tomaževe žlindre,
600 kg kajnita?

9. Slovenski gospodar zaliva 24 arov obsežno njivo s peso večkrat z gnojnico in spravi na ta način vsega skupaj 12 sodov à 600 litrov na polje (glej stran...)

a) Katere redilne snovi je preskrbel naš prijatelj pesi s to gnojnico?

b) Katere važne redilne snovi pa s to gnojnico ni oskrbel polju?

c) Koliko kilogramov posameznih redilnih snovi je dal naš znanec s tem gnojenjem zemlji?

d) Katera in koliko kg umetnih gnojil ni je prihranil na ta način?

10. Trговец z umetnimi gnojili prodaja Tomaževo žlindro s 15% fosforne kisline à 4 K 80 vin. za 100 kg. Koliko ostane pri njem 1% fosforne kisline? Ali ni ta Tomaževa žlindra predraga, ako je povprečna odstotna cena 30 vin.?

11. Tomaževa žlindra vsebuje 50% apna. Koliko apna spravi gospodar na 1/2 ha veliko polje, ki ga je pognojil z 1500 kg Tomaževe žlindre?

12. Gnojščice meri 42 kubičnih metrov.
a) Kako težak je ta gnojni kup, ako tehta 1 kubični meter 800 kg.

b) Koliko hektarov lahko pognojiš z njim, ako moraš spraviti na 1 ha povprečno 30.000 kg?

13. Oves odtegne zemlji v 100 kg trnja 1-7 kg dušca, 0-7 kg fosforne kisline, 0-5 kg kalija. Na 1 ha pride pridelano povprečno 2500 kg ovsu:

a) Koliko kilogramov dušca, fosforne kisline in kalija odtegne ta ovsena žetev zemlji?

b) Koliko kilogramov žveplenokislega amonijaka, kajnita in Tomaževe žlindre (17%ne) vsebuje isto množino redilnih snovi kot pridelano zrnje?

c) Koliko kilogramov žveplenokislega amonijaka, kajnita in Tomaževe žlindre moraš vporabiti pri gnojenju, ako moraš po gnojilni potrebi zemlje vrniti dušec enoterno, kalij na pol, fosforno kislino pa v 5 kratni množini (primerjaj str. ...).

14. Jugoslovanski kmet prodaja odraslo goved, ki tehta 500 kg žive teže; z njo odide iz gospodarstva sledeča množina rudninskih redilnih snovi:

0-85 kg kalija,
9-30 kg fosforne kisline,
10-40 kg apna.

Kateri množini kajnita in Tomaževe žlindre (17%ne) odgovarja ta izguba kalija in fosforne kisline?

15. Neka jugoslovanska gospodinja prodaja povprečno vsak teden 500 litrov mleka. V teh 500 litrih mleka je redilnih snovi:

0-85 kg kalija,
1-00 kg fosforne kisline.

a) Koliko kilogramov kalija in fosforne kisline odtegne na ta način prodaja mleka gospodarstvu?

b) Katera množina Tomaževe žlindre (17%ne) in kajnita odgovarja tej izgubi kalija in fosforne kisline?

16. 100 kg krompirja odvzame zemlji povprečno 0-35 kg dušca, 0-14 kg fosforne kisline, 0-59 kg kalija.

Povprečno pridelava svobodni Jugoslovani na hektaru dobre njive 20.000 kg krompirja.

a) Koliko kilogramov dušca, fosforne kisline in kalija odtegne zemlji ta krompirjevi pridelek?

b) S koliko kilogramov žveplenokislega amonijaka, 40 odstotne kalijeve soli in 17 odstotne Tomaževe žlindre bi moral pognojiti 1 ha krompirja, ako bi bilo treba nadomestiti po gnojilni potrebi zemljo (ta je v našem slučaju lahka, peščena) fosforno kislino 3kratno, kalij 1kratno in dušec — ker je njiva zagnojena od poprej s hlevskim gnojem — samo s polovičnim zneskom?

17. 100 kg pese odtegne zemlji povprečno 0-15 kg dušca, 0-8 kg fosforne kisline, 0-33 kg kalija.

Na 1 hektaru pridelava jugoslovanski kmet povprečno 50.000 kg pese:

a) Koliko kilogramov dušca, fosforne kisline in kalija odtegne ta pridelek zemlji?

b) S koliko kilogrami žveplenokislega amonijaka, 40 odstotne kalijeve soli in 17 odstotne Tomaževe žlindre mora gnojiti naš prijatelj svojo peso na ha, ako ima po gnojilni potrebi zemlje — ta je boljša, kalija bogata ilovka — nadomestiti odtegnjeno fosforno kislino trikratno, odvzeti kalij samo polkratno in izgubljeni dušec popolno preje uporabljenega hlevskega gnoja polkratno?

18. Premožna jugoslovanska kmetinja (v zvezi z mlinom) prodaja vsako leto povprečno 50 pitanih prašičev, ki tehtajo po 150 kg žive teže.

S prodajo prašiča s 150 kg žive teže zbeže iz gospodarstva sledeče množine rudninskih redilnih snovi:

0-27 kg kalija,
1-32 kg fosforne kisline,
1-38 kg apna.

Katerim množinam kajnita in Tomaževe žlindre (17%ne) odgovarja ta izguba kalija in fosforne kisline?

Preosnova našega kmetijstva.

»Dolenjske Novice« priobčujajo izpod peresa g. Rohrmana, kmetijskega veččaka, sledečo razpravo:

O preosnovi našega kmetijstva se danes veliko piše in govori. Rešitev tega

vprašanja pa ni tako enostavna, kakor si marsikdo predstavlja in zato se tudi marsikaj napiše in pove, kar se sploh ne bo dalo izvesti.

Pri kmetijskem vprašanju gre za razdelitev velikih posestev in za preosnovo dosedanega gospodarstva.

Kar se tiče preuredbe dosedanega gospodarstva, moram poudarjati, da se zelo motijo razni prijatelji našega kmeta, če res mislijo, da se da sedanji način našega poljedelskega gospodarstva poljubno preurejati in da se bo dalo našim gospodarjem kratkomalo narekovati, kaj naj pridelujejo in koliko naj sejejo enega ali drugega sadeža, Spisatelji knjige »Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva« in tisti, ki ga dobesedno posnemajo, se zelo motijo, če mislijo, da bo moral poljedelec res tako obdelovati svoja zemljišča, kakor mu bodo predpisavali zakonitim potom razni strokovnjaki. To se lepo čita, toda kdor pozna nekoliko bližje naše gospodarske razmere iz lastne izkušnje, mi bo pritrdil, da je kaj takega neizvedljivo.

Sicer se pa sedanji kmetijski obrat, ki temelji na mnogoletnih izkušnjah in ki je podprt tudi po krajevnih in gospodarskih odnošajih, ne da poljubno izpreminjati, ne da bi trpeli pri tem dosedanji ugodni uspehi. Na zadnjem shodu v Šmihelu, ki so ga priredili socialni demokrati, so govorniki na primer svetovali, da naj se prašičjereja skrci, ker se bo dobilo dosti prašičev in špeha iz Srbije, in da naj se omeji pridelovanje žita, ker se bo dobila potrebna meka iz Banata. Nasprotno se je pa svetovalo, da naj se kmetijstvo industrijalizira in da naj se začne namesto žita raje pridelovati sladkorna pesa itd.

To so nasveti, katerim ne more noben izkušen poznavalec razmer v novomeški okolici pritrditi. Ti kraji so po vsem svojem gospodarskem položaju ustvarjeni za prašičjerejo, katero moramo tudi zanesljivo izboljšavati, ne pa zapostavljati. To ima svoje vzroke v našem razkosanem malo-posestvu, v strniščnih sadežih itd. In kar se tiče pridelovanja žita, ga tudi ne smemo omejevati, saj ga imamo komaj za dom. Pomisliti je pri tem, da nam ravno žito omogoči strniščno setev in pomaga s tem do dvojnega pridelka na leto, ki prihaja po eni strani s strniščnim korenjem in repo zlasti naši prašičjereji na dobro.

Želja po pridelovanju sladkorne pese prihaja sedaj že v tretjič na vrsto. Žal, da naše gospodarske razmere niso bolj prijazne vpeljavi sladkorne obrti! Dolenjski kmet ima premalo zemlje in ne more z omejitvijo drugih sadežev dobiti toliko prostora, kolikor ga je treba za sladkorno peso. Pomisliti je, da je treba za sladkorno tovarno najmanj pridelka od 2000 oralov njiv, da bi se tovarna danes izplačala. Sploh bo pa treba o tem vprašanju prilično kaj več povedati, da pridemo tudi s to zadevo na jasno. Sladkorne tovarne imamo doslej le v čisto poljedelskih krajih, kjer je dosti zemlje in je vse poljedelsko gospodarstvo sploh bolj enostavno kakor je naše.

Pri nas bo še nadalje glavna naloga da obstoječi kmetijski obrat izboljšujemo, in sicer z intenzivnejšim obdelovanjem v najširšem pomenu besede. Vsaka preured-

ba bo morala biti pa vnaprej vsestransko in prav utemeljena.

Tudi glede razdelitve velikih posestev gremo predaleč in si delamo prevelike upe za boljšo bodočnost. V naši ožji domovini sploh nimamo posestev s tako obsežnim poljedelstvom, kakor jih nahajamo na Hrvaškem, v Slavoniji in drugod. Naša veleposestva imajo dosti gozda in primeroma malo polja in se z razdelitvijo ne bo Bog ve kaj doseglo, zlasti ne v prid novim naselbinam, ki jih imajo dobiti invalidi in drugi taki interesi.

Kakor vse kaže, se bo morala razdelitev velikih posestev z — kar se tiče polja — izvršiti podobno, kakor se je to že dosedaj godilo, le s to razliko, da nastopi država namesto špekulantov, ki so dosedaj razkosavali veleposestva v svojo korist. Najprej bo kazalo razlastiti posestva, ki so zanemarjena, to je slabo obdelana ali pa v najem oddana. V vseh teh slučajih trpi posestvo v svoji rodovitosti in vrednosti na tak način, da je v interesu večje produktivnosti ali večjega pridelka, ako zamenjamo gospodarja. V obeh slučajih se bo največ doseglo, ako se bo razdeljeno posestvo oddalo kmetom iz najbližje okolice, zlasti v tem slučaju, če so bližnje vasi revne in potrebne več sveta. — Kjer so oddana grajščinska zemljišča v zakup (najem) in jih uživajo okoličanski kmetje že več let, tam jih bodo skušali dotični posestniki tudi na-se pridobiti.

Težje bo šlo z razdelitvijo v tem slučaju, ako se imajo na razdeljenem posestvu napraviti nove naselbine, nove kmetije in naj si bode za kogar hoče, za invalide ali pa druge potrebne. V tem slučaju si bo treba zagotoviti pripravne bodoče posestnike in bo treba zgraditi nove domove z vsem potrebnim gospodarskim poslopjem, potrebnim orodjem, živino itd., kar bo stalo dosti denarja. Za take nove kmetije bo treba zanesljivih kmetekih ljudi, ki bodo znali na pridobljenem posestvu prav kmetovati in prav gospodariti. Sicer pridemo iz enega zla v drugega.

Posamezna dobro upravljena večja posestva bo kazalo pa sploh pustiti, ker so v tem slučaju bolj produktivna in ker so za preskrbo mestnih prebivalcev večjega pomena ne glede na razne druge okoliščine, ki govore v prilog večjim in velikim posestvom, Rohrmann,

Odbor za podružabenje proizvajalnih sredstev.

Vlada na Nemškem (ne v Nemški Avstriji) je ustanovila poseben odbor s svebovalnim glasom, ki naj preiščuje, kako bi se dala siva teorija o podružabenju ali socializaciji vseh produktivnih (proizvajalnih) sredstev, kakršna so n. pr. zemlja, gozdi, rudniki, tovarne — spremeniti v golo resnico.

»Odbor se dobro zaveda,« tako se glasi njegovo poročilo, »da se ta prehod proizvodjalnih sredstev iz osebne lasti v lastnino cele družbe ne da izvršiti kar na mah, ampak da je treba za to dalje časa trajajočega, organskega ustroja. Prvi predpogoj vse gospodarske preosnove (reorganizacije) pa je, da se zopet oživi proizvodjanje.« Zato obdrže izvozna ali eksportna

trgovina, izvozna obrt (industrija) in kreditne banke za enkrat še dosedanji ustroj (organizacijo).

»V interesu naše preskrbe z živili tudi ne bomo predlagali nikakega poseganja v dosedanje posestne in obratne razmere kmečkega ljudstva. Tu si bomo prizadevali s primernimi naredbami in s podpiranjem kmetijskega združništva dvigniti pridelovanje.«

Po nazorih »Komisije za socializacijo« (odbora za podružabenje) pridejo v poštev v prvi vrsti tisti okoliši, v katerih se je razpaslo kapitalistično-monopolistično samodržtvo, torej pred vsem drugim premog in železo,

Pač pa je odbor namenjen pritegniti latifundije (ogromna veleposestva) in orjaške gozdove zasebnikov z razdelitvijo v splošno korist. Dosedanje lastnike nameravajo odškodovati z rentami (dolgoletnimi odplačili), obenem po izvršiti tudi davek na premoženje, pri katerem morajo biti seveda v prvi vrsti prizadeti bogataši.

Neki nemški list pristavlja k tem predlogom odbora za podružabenje sledeče misli:

Po tem poročilu torej nameravajo za enkrat pustiti še posestne in obratne razmere na kmetih pri miru in hočejo s primernimi naredbami dvigniti le rodovitnost zemlje. Kakšne pripomočke bo komisija svetovala v ta namen, tega ne vemo, to pa dobro vemo, da bodo naši pridelki v bližnjih letih zelo slabi, ako ne preskrbimo kmetijstvu k alfa in dušca. Upanje za to pa je zelo malo. Kalijevi rudniki v veliki meri počivajo, ker manjka premoaga; ravnatoko trpi proizvodjanje dušičnatega apna vsled pomanjkanja premoaga in delavcev. Vzrok nedostajanja premoaga je pa pomanjkanje delavcev, ki ga postružejo še štrajki; prepirajo se za to, kako bi si porazdelili jajca za valjenje, naenkrat pa bodo z grozo zapazili, da je med preprirom poginila vsled lakote koklja, ki je nesla jajca.

Zato predlagamo odboru za podružabenje, da se peča pred vsem drugim z vprašanjem kako omejiti med delavstvom veselje do pomanjkanja in kako ustvariti veselje za delo. Drugače pojde kljub najlepšim predlogom teoretičarjev produktivnost (rodovitnost) zemlje navzdol in nazadnje utegnemo ubiti tudi še pridnost kmetovalca in obrtnika. Seveda bi nazadnje tudi po tem potu dosegli socializacijo, podružabenje in izenačenje; mi vsi bi bili potem sociji (družabni imejitelji) ničesa. V tak namen pa prav za prav ni potreba nobene komisije.

Povsod pa lahko opažamo, kako socialni demokratje, kjer imajo vlado, samo študirajo, kako bi sčasoma odpravili zasebno last, ljudstvo pa pri tem izgublja veselje do dela in pomanjkanje trpi.

Gospodarska obvestila.

g Kmetijske zahteve. Kmetijska podružnica v št. Ilju pri Velenju je imela dne 16. februarja dobro obiskan sestanek. V začetku je načelnik orisal v glavnih potezah položaj kmetijstva, na kar so bili soglasno sprejeti naslednji predlogi: Kmetovalci, združeni v kmetijski podružnici št.

Ilj pri Velenju, zahtevajo: 1. odpravo vnovčevalnice za živino ter prosto prodajo in prost nakup živine. 2. Otvoritev živinskih sejmov vsaj za poskušajo. 3. Dokler obstoj vnovčevalnica, naj se živina ceni doma, ne pa šele pri tehtnici. 4. Strogo nadzorovanje mesarjev glede cen in odposiljanje mesa. 5. Sklicanje deželnega zbora za Slovenijo v Ljubljani. 6. Sprejeti predlogi se pošljejo deželni vladi za Slovenijo in okrajnemu glavarstvu v Slov. Gradcu.

g H klasifikaciji konj morajo priti letos izjemoma tudi vsi garjevi konji, četudi bi bili po uradnih živinozdravniških kontumacirani. Napram bojazni, da bi se tudi zdravi konji nalezli boleznim od garjevih, se je storilo že vse, da se zdravi konji ne bodo okužili.

g Semenski krompir. Slovenska kmetijska družba je kupila več vagonov semenskega krompirja prav dobre vrste ter ga bo oddajala svojim udom za spomladno saditev. Krompir je dobre slavonske vrste, in sodeč po prejšnjih poskusih je primeren tudi za krajevne razmere v Sloveniji. Domačega, posebno kranjskega krompirja je danes za seme težko dobiti, vsled česar si moramo pomagati z uvozom tega semenskega gomolja. Priporočati je vsem kmetovalcem, naj posade vsaj nekaj tega tujega krompirja ter poskusijo, kako bo uspeval pri nas. Prodajalec nam zagotavlja da je ta krompir »Imperator«, ki je znat kot izborna vrsta. Oddajal se bo udom Slovenske kmetijske družbe, in sicer naložen v vagonih brez vreč po 90 kron za 100 kg, v vrečah pa po 100 kron za 100 kg. Podružnice ali županstva, ki ga hočejo naročiti po cele vagone, naj brzojavno priglasijo svoja naročila, ker je že v prihodnjih dneh pričakovati dohod tega blaga.

g Kmetijska preosnova. Minister Korač je začel kar na svojo pest deliti zemljo v Slavoniji, ne da bi vprašal, kaj bo reklo še k agrarni preosnovi narodno predstavništvo. Če je tako, čemu pa imamo svoje zastopnike v Belgradu? Ali morda zato, da bo socialnodemokratski minister po svoje delal? Naši poslanci so takoj šli nad ministra in vprašali, kaj misli. Mož se je nekoliko izgovarjal, da je samo poskušnje delal. Brez ljudstva ne bo nihče delal poskušenj, četudi je socialnodemokratski minister. Trdi se, da je zavoljo tega stališča ministra Korača omajano in da se bo osnoval poseben, neodvisen državni urad, ki bo izvajal to preosnovo. Na vsak način pa moramo zahtevati, da so pri teh uradih in komisijah, ki bodo nadrobno delali, zraven naši kmetje, ki poznajo resnične razmere. Le ne samo takih strokovnjakov zraven, ki samo bukvice pišejo, resničnih in krajevnih razmer pa ne poznajo!

g Koliko bo stal meterski stot pšenice? »Jugoslovanski ekonomista« piše: Prodnicijski izdatki za metrski stot bodo znašali, kakor sledi: 4 vprege za dvakratno oranje, setev, branjenje in vožnjo po 300 K. (»J. E.« tu ne pove, kako površino je vzel v podlago svojemu računu, a sodimo, da je mislil na oral 1200 K.) 100 kg semena 180 K, 200 kg superfosfata 200 K, žetev (pet dni) 150 K, mlatenje, spravlanje itd. 100 K, davki, naklade, zavarovanje 200 K; skupaj 2030 K. Povprečni pridelek znaša

pr nas glasom statistike in izkustva 6 me-laskih stotov, tako bo kmeta stal metr-ski stot pšenice 338 K 33 v. Pri tem pa še ni vračun en gospodarjev dobiček, niti ob-ri kapitala, ki ga predstavlja njiva. Na podlagi tega bo stal kilogram moke v trgo-vini 6 kron, kar odgovarja ceni pšenice, ki nam bo prišla iz Amerike. Proti tej ceni, ki izgleda bajeslovno visoko, se branimo vsi, se samo konsument, temveč tudi trgovec in producent, ker take cene niso zdrave.

Uradne cene za klavno govejo ži-rino. Voli: 1. vrsta 4.50 K, 2. vrsta 4 K, 3. vrsta 3.75 K, 4. vrsta 3.50 K. Krave: 1. vrsta 4.10 K, 2. vrsta 3.70 K, 3. vrsta 3.50 K, 4. vrsta 3.30 K. Biki in telice: 1. vrsta 4.30 K, 2. vrsta 4 K, 3. vrsta 3.70 K, 4. vrsta 3.40 K. Teleta od 5—6 K. Vnov-čevalnica v Ljubljani plača k temu še 1 K 50 v dodatka za 1 kg žive teže.

Sladkorni kartel v Jugoslaviji. V Belgradu se je ustanovl kartel vseh tvor-m sladkorja. Namen mu je, da regulira proizvod, prodajo in cene sladkora. To se pravi po domače: vse se bo strilo, da bodo sladkoristi lahko s zdru-ženimi močmi odirali naše kmete in de-lavce.

Avstrijska vojna posojila. Avstro-ogrška banka na Dunaju je določila, da ne kupuje bivšega avstro-ogrškega vojnega posojila za 75 odstotkov svoje vrednosti, marveč samo še s 50 odstotki.

Valuta na Češkem. Kurz praške krone je dosegel 30, medtem ko stoji kurz dunajske krone še vedno na 22.75. V Pragi je stal med vojno ameriški dolar 23 K, sedaj le še 15 K.

Oddaja premčenja v Nemčiji bi prinesla Nemčiji 40 milijard. Pa jih še ne bo dosti, da zabrišejo Viljemove norosti.

iz dežele boljševikov.

Kako se neki godi danes kmetškemu stanu na Ruskem, kjer se je polastil ne-omejene vlade delavski proletarijat? To bo zanimalo mnoge izmed naših vaščanov in tržanov; saj tu in tam dvigajo tudi med nami svoje glave čudne prikazni boljševi-ških nazorov, ki hočejo dobro živeti, pa ničesa delati, ki iščejo ob vsaki priliki ko-ražje pri pijači, da potem nastopajo s pu-škami proti vsem, proti vladi, proti redu, proti vojaštvu, proti poštenim gospodar-jem, ki še kaj imajo — pravi anarhisti.

Ruski poljedelec, ki si izpil do dna žlahtno kupico boljševiškega vinca, povej nam, kako ti je kaj po njem v glavi in želodcu?

»Hvala za vprašanje, jugoslovanski tovariše ti odgovarja ruski mužik (kmet). »Bodi pa uverjen: Odkar se je pričela pri nas boljševiška doba, hiti vse gospodarsko življenje z orjaškimi koraki vragu v na-ročje.

Najprej so nam uničili boljševiki vso obrt. Po zasebnih tovarnah so vpeljali delavsko kontrolo, to je izročili so nadzorstvo nad obratom delavcem, zaposlenim v tovarni. In posledica? V enem letu je bila samostojna ruska industrija popolnoma na tleh. Kolikor je še ruske veleobrbi, se vzdržuje le še z državno pod-

poro. Toda, pomislil Celokupna vrednost proizvedenega blaga ne znaša niti polovi-čno zneska, ki ga prispeva država kot pod-poro. Seveda smo vsi prepričani, da je državni bankrot neizogiben (da pride dr-žava na boben).«

»Kako pa je kaj življenje po vaših va-seh, dragi Feodor?« sprašuješ Rusa na-dalje.

»Po vaseh? No, godi se podobno, kakor se je godilo za časa francoske revolu-cije v domovini sv. Ludovika. V mnogih krajih boljševiške Rusije umirajo lakote, drugodi pa, kjer je kruha v izobilju, so vasi kar preplavljene s papirnatim denarjem, a ljudje že govore, da rubljev ne bodo več šteli, ampak jih jemali v račun le še na kile. Masa ruskega kmetijstva gre urno nasproti beraški palici, špekulantje in agentje boljševiške vlade po nezmerno bogaté.«

Tako nam pojasnjuje položaj ruskega kmeta prijatelj Feodor, ki je bil pred me-seci med nami kot ujetnik.

Boljševiki se razumejo na pošteno in razumno vladanje kot zajec na boben. Za-to pa uboga slovanska Rusija ni danes nič drugega kot silno krvaveča zmešnjava. Veleposestva so si razkosali; a ne po pa-meti in načrtu, ampak prav po indijansko: kar ti je bolj všeč, to vzemi! Kdor preje pride, preje melje itd. Zato je med posa-mezniki in med vasmi vse polno preprirov in pobojev, sodnika pa nobenega.

Ti prepripi so tudi vzrok, da se zemlja ne obdeluje tako skrbno in v mnogo manj-ši meri kot pred vojsko. Zakaj boljševiški nemaniči niso samo proti veleposestni-ampak proti vsakemu človeku, kmetu in meščanu, ki kaj ima. Zato je silovito na-raslo vsesplošno sovraštvo in nasprotje med deželo in mesti se je do skrajnosti poostrilo.

Izvoz ruskega žita bo lepo število let precej manjši in rusko žito bo mnogo dražje nego je bilo časih. Ruska konku-renca zato našemu kmetijstvu nekaj časa ne bo belila las; za meščana in delavca ima pa itak naša jugoslovanska domovina več nego dovolj živeža, če ga le ne dobi-jo v kremplje brezvestni špekulantje, kot n. pr. hrvatski čifuti, ki bi z lahkoto gledali, kako umira gladu jugoslovansko revnejše ljudstvo, dočim se njemu polni nenasitna bisaga z nemško-avstrijskimi, laškimi in mažarskimi bankovci.

Vsakdo, ki pozna boljševiške ruske razmere, je do duše prepričan, da je boljševišvo vse drugo preje nego dobrot in da nimamo nikakega povoda, da bi pustili to volčjo češnje, to koprivo in predenico na polju narodnega gospodarstva vzkliči med nami. Korist bodo imeli samo delo-mržni ljudje, ki bi radi poveni prišli do moči in bogastva, naši kmetje bi bili pa uničeni.

IVERL

Samota v naravi zaceli rane, ki nam jih je svet vsekal; osamljenost sredi vrvenja sveta pa jih zastrupi.

Mož se vzgoji počasi kot raste in se raz-voja drevo, žena pa je podobna cvetici, ki se razcvete včasih kar čez noč.

Eckart.

Dne 3. februarja 1819 je bil rojen revnemu tkavcu sukna v vasi Svibus na Nemškem sinček Henrik. V osmem letu je šel mali Hinko s starši na Ru-sko za zaslužkom. Ko je tam poskušal pri očetu naučiti se tkavstva, je pobeg-nil v veliki prekuciji leta 1833 na Nem-ško nazaj. Štric, znan ključavničar, ga je vzel za vajenca. Mali je prisel k de-lu, ki ga je posebno veselilo. Z vucma se je učil in vse sarkno in dobro delal. Ko je z osemnajstim letom postal po-močnik, se je izuril pri raznih mojstrih za prav dobrega ključavničarja. Po končanem delu se je sam učil iz knjig ter pridno bral ne neumnih romanov, ampak strokovne spise svoje stroke. Da bi se še bolj izuril, je šel na potova-nje in delal pri raznih mojstrih. Leta 1846 je napravil lasno delavnico. Val so hvalili mladoga mojstra, ker je vsa-ko delo izvrstno naredil. Stučajno mu prinese enkrat veleposestnik Pistoni-cus nekaj strojev v popravo. Povedal mu je, kako bi imel rad stroje naprav-ljene. Zdaj se je začel Hinko pečati s poljedelskimi stroji. Razširil je delav-nico, napravil najboljše pluge in razne druge stroje za umno poljedelstvo. Podjetje se je razširilo v eno največjih tovarn. Revni deček se je povzpел do enega prvih mož, ki so v svojem na-rodu kazali pot dela in prave podjet-nosti — V njegovi tovarni se izdelujejo zdaj vsi kmetijski stroji.

Nova doba je napočila. Vse hiti v gimnazije. Ključje učence na meščan-ske in razne druge šole. Toda dobrih mehanikov, tehnikov in mašinstov imamo zelo malo. Večino strojev je treba na tuje pošiljati. Skoro noben narod nima toliko sposobnosti za teh-nična dela, kakor mi Slovenci. Le pri-ložnosti nam manjka, da se izobrazimo. Če hočemo narod povzdigniti, se morajo naši fantje veliko naučiti. Ta Hinko vam kaže pot. Z lenobo, vpitjem in popivanjem se seveda ne pride na-prej. Treba se je v rokodelstvu popolno izobraziti in potem naprej študirati v raznih tovarnah. Taki možje bodo dali podlago za narodni napredek. Znanje in delo napravita pravega moža. Ste let je rojnilo od rojstva Eckarta. Danes slavi cela Nemčija njegov spomin, če-prav je bil sin revnega delavca in ni obiskoval nobenih višjih šol.

„Domoljubova“ pisma.

V zadnjem pismu smo se menili, kakš-šno razmerje med cerkvo in državo bi si želela katoliška Cerkev, če bi bilo de-jansko mogoče, kar pa v Jugoslaviji ni. Danes pogledimo v nasprotno stran: kakšno razmerje Cerkev odločno obsoja?

Z dvojnimi razmerjem se ne more Cer-kev nikjer in nikoli sprijazniti: prvo je, če je Cerkev združena z državo, a za-sužnjena; drugo je, če je Cerkev lo-čena od države, a preganjana.

Zgled za prvo razmerje je bila Av-strija zlasti za cesarja Jožefa II. Avstrijska

vladarska hiša je bila katoliška in si je ob času luteranskih zmed pridobila precej zaslug za katoliško reč. Cerkev ji je bila hvaležna, in papeži so avstrijskim vladarjem radi izpolnili marsikatero željo. Toda na vladarski prestol so prišli tudi možje, ki niso imeli ne katoliške zavesti, ne tiste ljubezni do Cerkve, kakršna je odlikovala nekatero njihove dede. Tak mož je bil predvsem cesar Jožef II. Ta mož si je mislil, da je Cerkev državna dekla, ki naj pridno dela, kar ji ukazuje država, sicer naj pa lepo molči. Cerkev naj pač uči podložnike, da bodo državni pokorni, kakor naj ji bo tudi sama v vsem pokorna, vse drugo bo že država opravila. Cesar sam si je lastil vrhovno oblast nad Cerkvijo. Papež ni smel poslati škofom nobenega pisma, če ga ni prej cesar odobril. Cesar je določeval, kje in kakšna naj bo služba božja. Podrl je mnogo podružnic in kapelic; trgjal iz mašnih bukev, kar mu ni bilo po volji; zaukazal, koliko sveč sme goreti med sv. mašo. Prepovedal je božja pota, odpravil je razne cerkvene bratovščine in jim pobral denar. On je presojal, ali so evangelijski sveti za naš čas ali ne, in ker se mu je zdelo, da niso, je začel zapirati in podirati samostane. On je odločeval, kakšna naj bo vzgoja duhovnikov; odpravil je škofijska semenišča in napravil državna, kjer naj bi se vzgajali duhovniki po njegovem duhu. Tako je Cerkev popolnoma zaslužnil. Škofe je sam postavil, duhovnike je pa postavil pod nadzorstvo žandarjev. To razmerje se je vlečlo tudi še po njegovi smrti, ne sicer tako odurno, a vendarle še dolgo časa; v nekaterih rečeh celo do zadnje dobe. Imenuje se to jožefinstvo, joželinizem, in pomenja suženjstvo Cerkve v državi. Takega poniževalnega, sramotnega in krivičnega razmerja katoliška Cerkev kajpada ne more hoteti. Cerkev bi zatajila svoje božje poslanstvo, če bi se kdaj sprijaznila s takimi razmerami. Seveda se Cerkev ne upira nasilno, ampak odkrito in odločno pove, kar misli, potem pa trpeč prenaša nasilje in zaupa v božjo pomoč.

Takega razmerja torej tudi mi v Jugoslaviji nečemo. Naša država mora biti država svobode; svobodo in prostost hočemo tudi katoliški Cerkvi!

Nekateri pa zopet prostost Cerkve zelo čudno umevajo. Zgled za to je francoska republika. Tudi na Francoskem je bila Cerkev dolgo časa zaslužnjena. Francoski kralji so se sicer imenovali zveste sinove katoliške Cerkve, a za to zvestobo so si jemali bogato plačilo; lastili so si bolj in bolj cerkvene pravice in se samovoljno in oblastno mešali v cerkvene reči. Ko je teptano ljudstvo v svojem srdu prevrglo francoski prestol in oznanilo svobodo, bi morala biti deležna te svobode tudi Cerkev. Toda dobili so moč v roke zakleti sovražniki Kristusa in Cerkve. Ti so govorili tudi o svobodi Cerkve, mislili so pa vse kaj drugega. Cerkev naj se loči od države, so govorili. Država naj se ne meša v cerkvene reči, Cerkev pa ne v državne. A s takim govorjenjem so ljudstvo le varali. Počasi so z raznimi postavami odtujevali ljudstvo Cerkvi, tlačili katoliško zavest in po državnih šolah odgajali nov rod brez Boga. Ko so se sami dobro

utrdili in po vsej državi nastavili dosti svojih ljudi, uradnikov, profesorjev, učiteljev, tedaj so še le odkrili, kako oni umevajo svobodo Cerkve in kakšna naj bi bila ločitev Cerkve in države. Petindvajset let so delali priprave, še le l. 1905. so se upali s postavo na dan. Kakšna je bila ta postava o ločitvi Cerkve in države ter o svobodi Cerkve? Takšna, kakršno poznajo le brezbožni roparji. Najprej človeka oropajo, mu vzamejo vse, kar ima, ga slečejo, potem pa vržejo pod cesto, na zdaj si pa prost! Francoska postava o ločitvi je vzela Cerkvi vse, kar je imela, vse premoženje, vse stavbe, cerkve, šole in župnišča. Pobrala je tudi vse imetje bratovščin in raznih bratovskih in ubožnih skladnic. Vso dobrodelnost je podržavila. Odpravila je vse samostane in redove, redovnike in redovnice pa pognala iz dežele. Izgnala je usmiljenke iz bolnišnic, šolske brate iz šol. Katoličani so si bili sami s svojim denarjem zgradili mnogo šol, ker so bile državne brezverske. Država je te šole zaprla in prepovedala. Prepovedala je tudi prisego pred sodiščem; prepovedala je častnikom in vojakom udeleževati se katoliške službe božje; prepovedala je celo cerkveni pogreb. Ko je Cerkev popolnoma oropala, je ustavila tudi vse državne prispevke za cerkvene in verske namene. To razmerje Cerkve in države je razmerje preganjanje Cerkve v brezbožni državi. Kaj bi še dokazovali, da tudi takega razmerja v Jugoslaviji nečemo! To ni svoboda, ampak najhujše nasilje!

Nekaj važnega predvsem za ženske!

I.

Nedavno je prinesel »Večerni List« opis afriške republike Liberije. Res, mnogo prečudnih zanimivosti hrani ta mala država. Ni prostora, da bi jih še enkrat naštehi. Omenjamo le sledeče:

Pri vsaki tekmi za grdobijo bi dobili Liberijanci brez vsakega truda prvo darilo. Tetovirajo se, to se pravi: moški potegnejo modro črto od las do konca nosu, na sencih si napravijo po dva modra trikotnika. Brati in pisati ne zna nobeden izmed preprostih državljanov; pa kako? Saj najvišji zastopniki ljudstva ne znajo čitati. Njih glavno mesto, s komaj 5000 prebivalci, je podobno umazani vasi z ubornimi kočami. Po glavnih ulicah se podijo kokadajoče kokoši in krulci prešiči. Zanimiva je obleka. Do dvanajstega leta se sploh ne oblačijo, pa tudi potem so skrajno skromni. Po večini so zadovoljni s plavalnimi hlačicami. Le kadar pričakujejo imenitnih gostov, se oblečejo evropsko, a kolikor mogoče v najbolj kričočih barvah. Veljaki ljubijo lov, a žal drugega lova v tej deželi skoraj ni kot lov na golazen in mrčes, ki se redi po človeških stanovanjih in javnih prostorih... Pristavljamo še iz onega opisa te čudovite dežele, da Liberijanci cel dan čakajo, Liberljanke pa vlečejo kratke pipe...

Ko smo čitali ta opis, smo se nehote spomnili, da živijo tudi v Evropi in tudi

med nami Slovenci bitja, ki imajo ali vsa hočejo imeti podoben okus kot afriški Liberijanci in Liberjanke. To so namreč tiste gosposke in negosposke, največkrat pa napolgosposke ženske, ki prodajajo omikanim Evropejcem po ulicah, cestah, gledališčih, plesiščih, javnih prireditvah in celo v cerkvi in drugod svoje meso — zlasti sedajle v pomladnem in poletnem času — s tem, da razkazujejo svoje gole vratove in roke, da natikajo razne modne »žaklje« in dajo celo nedorastlim hčerkan umeriti kratke srajčke in krilca, da razkazujejo tudi one to, kar bi moraló biti po božji in človeški postavi zakrito.

Res! Sramota za može, da trpijo take ženske v svoji javnosti. Saj je že ruski modrijan Tolstoj dejal, da take razgaljene ženske niso nič boljše od javnih vlačug, četudi so navidez zakonske in poštene. Kot namreč vlačuga skuša zapeljati moža s svojim krojem, z dišavami, petjem, glasbo itd.; isti namen: lov na moža ima tudi vsaka druga ženska, ki se nespodobno oblači.

Pač! Reči bi smeli, da jo pripelje do nespodobne obleke tudi moda, češ, ker se druge tako oblačijo, se moram tudi jaz. Toda, če je to, naj se taka žena oziroma dekle zave, da je največja sužnja. Čemu se boriš za samostojno mesto v javnosti, pa hočeš biti neodgovorna pri volitvah in hočeš imeti sodnijsko oblast podobno možu, če se ne moreš otresti največje tiranije — vsakokratne mode? In s tem, da z modo usužnjuješ sebe, usužnjuješ tudi druge. Saj je dokazano, da se devet desetih vseh ljudi ukvarja po tovarnah in trgovinah le s tem, da pripravlja žensko obleko in ženske igrače, s katerimi naj se lišpajo lahkomisljene razposajenke. Z modo škoduješ dostikrat svojemu zdravju, gojiš prevzetnost in domišljavost, si napravljáš nepotrebne stroške in s tem pehaš reveže od sebe, ki potrebujejo tvoje pomoči. Pa še več: ženske, ki se nespodobno, po nedostojni modi napravljajo, ubijajo človeške duše, so krive pre mnogih grehov v mislih, pa tudi grehov v dejanju in si nakopavajo strašno odgovornost pred Bogom. Take ženske so takorekoč goreče baklje, ki povzročajo nečisti ogenj po deželi.

Po izvirnem grehu je namreč v udih vsakega človeka postava, ki nasprotuje postavi duha. Telo vsakega človeka je sedež poltenosti, vir skušnjav, zato je slednji npravno slaboten in neredno spolno razdražljiv. Ta nagnen je že sam po sebi dovolj gospodovalen, zato ni treba, da bi ga še dražili. Zato mora vladati zakon dostojnega oblačenja z vso strogostjo zlasti še pri razvijajočih se in razvitih ljudeh. Ognjišče nenravnosti postanejo kraji, kjer te postave ne spoštujejo... Zato se ne bomo čudili, če daje sv. apostol Pavel celo za svete kraje glede ženskih sledečih ukaz: »Vsaka žena pa, katera molí ali sveta pesmi poje z odkrito glavo, nečist dela svoji glavi; to je namreč ravno tako, kakor da bi bila obrita« (1. Kor. 11. 5.); to se pravi: podobna je očitni grešnici; zakaj nečistim ženskam so za kazen lase ostrigli. Proč torej z nedostojnostjo v obleki, proč z novodobno, pregrešno modol

II.

Todal če pa je tako, poročes morda, ali naj potem nič ne dam na zunanjo ličnost svojih oblačil? Poč! Nekaj že smeš in celo moraš! Saj je človeško telo po n. ukih svete vere najlepši umotvor božje vsemožnosti, prebivališče duše, njen zvesti in pokorni služabnik, tempelj božji, posvečen po svetih zakramentih in milostih, namenjen za vstajenje in zopetno združenje z jušo v večno življenje. Zato moramo svoje telo tudi na zunanji v časti imeti. Zato vidimo krščanske umetnike, kako se trudijo, da kolikor mogoče lepo izdelajo tudi telesne podobe Kristusa, Marije in svetnikov. Zato beremo, da so nekateri svetniki visoko cenili tudi telesno zunanost. Kako ljuba je bila n. pr. sv. Tereziji zunanja snažnost in ličnost. V njej je videla odsev pa tudi valstva notranje čistosti. Zato smeš tudi ti skrbeti za svojo zunanost, toda skrbeti v duhu svete vere. In da ti bo to mogoče, poslušaj naslednji nauk sv. Franciška Saleškega:

Pred vsem, pravi ta ljudomili svetnik, glej na snažnost! Na svojih oblačilih ne smeš puščati nobene umazanosti (seveda prostovoljne umazanosti; kajti, kar je nujno združeno z delom, tega se ni mogoče varovati). Zunanja snažnost nekako razodeva notranjo snažnost in nekako zaničevanje kaže do onih, s katerimi občuje, kdor gre med nje v umazanem oblačilu.

Drugič drži se, kolikor le mogoče vedno preprostosti in spodobnosti, ki najlepše krasi lepoto, pa tudi najboljšo zakriva grdobo; Sv. Peter piše: »Lepota žen ne bodi zunanja v pletenih lasih, ali obloženi z zlatom, ali v noši oblačil; ampak skriti človek srca, v neustrahljivosti mirnega in krotkega duha, ki je pred božjim obličjem bogat.« (1. Pet. 3, 3—4.) In sveti Pavel uči: »Žene naj se zaljšajo v poštenem oblačilu s sramežljivostjo, in ne s pletenimi lasmi ali z zlatom, ali z biseri ali s lenčicami.« (1. Tim. 2, 9.)

Tretjič pa se oblači primerno okoličinam časa, starosti, stanu, družb in priročnosti. Navadno se lepše oblačimo o praznikih, čim večja je praznikova svečanost. Ob času pokore n. pr. v postu, se nočimo čisto preprosti; na ženitninah nosimo svatovski obleke in pri pogrebih žalno upravo. Žena se sme in mora lepše oblačiti, če to zahteva njen mož; ako bi se pa drugače lišpala, bilo bi vprašanje, čemu taka pozornost. Mladim dekletom se pa sme spregledati nekoliko več lepotičja, da ne nimajo ob tem napačnega namena, isto velja pa onim vdovam, katere že mislijo na možitev; vendar je pri teh pričakovati več postavnosti in modrosti, ker so bile že gospodinje in so skušile vdovsko žalovanje. Pravim vdovam pa, ki niso vdove le po zunanjem, marveč tudi v srcu, ne prija pa nobeno drugo lišpanje pot ponižnost, spodobnost in pobožnost. Zakaj, če se hočejo skazovati, niso več prave vdove; če pa nočejo tega, čemu jim je lišpanje? Vselej na je smešno, ako se lepotičijo stari ljudje. To je prava norost, ki se da morda kaj opravičevati le pri mladini. Pa tudi ta se mora varovati prisiljenosti nečimurnosti, gizdavosti in vsake posebnosti v noši. — Skratka, jaz bi si želel, da bi bili

vsi bogoljubni ljudje, moški in ženske, med vsemi vedno najličnejše, pa najmanj imenitno in gizdavo oblečeni, in da bi bili, kakor se bere v knjigi pregovorov, ozaljšani z ljubeznivostjo, dostojnostjo in častitljivostjo... Vsakdo naj bi se oblačil po svojem stanu tako, da modri in dobri ne bodo mogli reči: »Preveč je,« pa tudi mladi ne: »Premalo je.«

Prošnja za demobilizacijski material.

Vse take prošnje je odstopila deželna vlada za Slovenijo v rešitev Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, ki je bila ustanovljena z naredbo Uradni list št. 45, z dne 1. febr. 1919. Glede reševanja uloženih prošenj in ulaganja novih, razglašava navedena komisija sledeče:

Izključno pravico dodeljevanja demobilizacijskega materiala v kolikor to ni izrecno vojaški material, kakor n. pr. municija, orožje in vojaška oprema, ima Gospodarska komisija v Ljubljani, ki ustanavlja za kraje, kjer se nahajajo večje množine demobilizacijskega blaga, posebne krajevne komisije, ki potem poslujejo v lastnem delokrogu po navodilih komisije v Ljubljani. Nekolekovanice prošnje za demobilizacijski material naj se vlagajo izključno le pri gospodarski komisiji v Ljubljani, kjer obstojajo krajevne komisije tudi pri teh. Vsaka prošnja mora imeti navedeno:

1. natančno ime in naslov dotičnika, ki hoče kak material dobiti

2. utemeljitev nujnosti potrebe in ali ga rabi za svojo lastno potrebo kot direktni uporabnik, ali pa le posredno. Prošnje direktnih uporabnikov se bodo upoštevale v prvi vrsti, in šele potem drugi prosilci. Trgovci bodo zamožili dobiti demobilizacijsko blago le v slučajih ako se ne oglašajo direktni uporabniki, oziroma tudi na razpisanih dražbah demobilizacijskega blaga.

3. Navede naj se tudi kraj, oziroma skladišče, kjer se zaželjeno blago nahaja, ako je to prosilcu znano.

4. Stroji sploh in dragocenejši predmeti se bodo oddajali le pod pogojem, da jih bo kupec rabil najmanj skozi dve leti, če jih hoče prej odprodati, mora dobiti za to dovoljenje gospodarske komisije, ki si bo v takih slučajih pridržala pravico razpolaganja.

Že vložene prošnje se rešujejo pri važnejših predmetih v sejah gospodarske komisije, sicer pa po predsedniku komisije. Prošnje, katerim manjka podlaga v smislu navedenih točk, bodo ostale nerešene. Zlasti se ne bodo upoštevale prošnje na splošno sestavljene, ki ne povedo, katere predmete in kolikšno množino da zahteva prosilec, kakor n. pr.: »Rabim nekaj kovaškega orodja...« »Rabim kmetijske stroje...« »Prosim, da mi sporočite, če mi jih morete prodati...« Vse take prošnje bodo ostale brez uspeha, ker gospodarska komisija nima časa izpraševati posameznih prosilcev in jih obveščati, kateri predmeti da bi bili zanje prikladni. Taki prosilci naj se zgledajo pri dražbah. ki

bodo razpisane za posamezna skladišča ali pa za posamezne skupine predmetov, na primer poljsko orodje, železne surovine ali kaj sličnega, kakor nanese prilika.

Civilna obleka bivših vojakov.

Vsi bivši vojaki, ki se do sedaj za svoje res oddane civilne obleke še niso zglasili, prijavijo svojo zahtevo pri občinskem uradu, kjer navedejo sledeče:

1. Popolno ime, rojstno leto in domovinsko občino;

2. kedaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku so ob začetku ali tekom vojne nastopili vojaško službo in oddali svojo civilno obleko;

3. pojedine kose oddane obleke in druge oddane stvari — njih opis — in v čem oddano (n. pr. v kovčeku, v nahrbtniku, v zavoju itd.);

4. kedaj, kje in komu so oddali pri izstopu iz vojaške službe vojaško obleko in druge vojaške stvari (ako imajo potrdilo, ga naj priložijo).

Za padle oziroma umrle vojake napravijo take prijave (točka 1—3) njih prvi dediči.

Vsi oni, ki so take prijave že odposlali ali potom občinskega urada ali pa po pošti, pa je preteklo že več časa, a ne dobe nobene rešitve, lahko prijave v zgoraj navedenem smislu ponovijo.

Kdor pri zgoraj navedenih ali drugih vojaških oddelkih na slovenskem ozemlju res oddane civilne obleke ne dobi nazaj, ker se je ta izgubila ali se mora zgubjenim smatrati, lahko prosi za odškodnino.

Prošnji je priložiti: 1. potrdilo dotičnega vojaškega oddelka, da je res oddana civilna obleka izgubljena, 2. dokazilo (to je potrdilo onega vojaškega oddelka, ki ga je iz vojaške službe odpustil), da je oddal pri izstopu iz vojaške službe vso vojaško obleko in druge vojaške stvari, ker če je dobil pri izstopu iz vojaške službe porabno vojaško obleko ali se je s tako z bojšča vrnil, nima več pravice do odškodnine, ker velja že ta vojaška obleka kot nadomestek za zgubljeno civilno obleko.

Ako je pa vojaški oddelek, pri katerem se je civilna obleka res oddala in shranila izven slovenskega ozemlja (na pr. v Nemški Avstriji, Ogrski itd.), priloži prosilec svoji odškodninski prošnji: svojo izjavo, kdaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku je oddal svojo civilno obleko in da te obleke ni dobil nazaj; to izjavo mora potrditi občinski urad in orožniška postaja, oziroma pri beguncih (Primorske in Koroške) begunski urad v Ljubljani. (Za take begunske izjave se dobe vzorci pri gospodarskem uradu vojno dopolnilnega poveljstva v Ljubljani.)

Tudi resnični dediči po padlih ali umrlih vojaki, katerih civilna obleka se je zgubila, so opravičeni zahtevati odškodnino, in sicer v denarju, 80 kron, takim prošnjam je poleg dokaza, da je civilna obleka zgubljena, priložiti potrdilo oziroma izkaz pristojnega zapuščinskega sodišča, da je prosilec (prosilka) pravi dedič.

Vse odškodninske prošnje s priloga-
mi vred pošljejo občinski uradi vojno do-
polnilnemu poveljstvu v Ljubljani.

Da ne bo nepotrebnih pisarij in za-
laševanja, se opozarja, da se bo moglo
ugoditi le takim prošnjam, ki bodo imele
vse gori navedene podatke in priloge.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 2% brez kakega odbitka.

Hradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

»Častiti oče, tudi moje je tam!« je pri-
čno rekla Stefana, ki je nagnila svoje zlato-
zostanjevke kodre na njegovo roko, ki jo je
poljubila. Bila je kakor angel v svoji nedolžni
vdanosti.

Sodnik je temno zrl predse, potem se je
zadrl na meniha:

»Da — vaša srca so v Vengu? Da tam
naganjate prazne vraže zoper mene? Zabadate
gle v voščene možice, da bi mene zbodle? Molite
spokorne psalme, da bi me Gospod Sabaoth udaril s
črno smrtjo? — Hinavcil Sve-
lohlinska zalegal! Sedaj si se izdal. Praviš,
da sem dal postavo iz sovraštva. In če tudi!
Tudi Krist je dal postavo iz sovraštva, in sicer
iz sovraštva do napačne vere — takrat se je
imenovala judovska, sedaj pa se imenuje pa-
peška. Da, je grmel in je z roko udaril ob
mizo, »iz sovraštva do te nesramne cerkve
sem dal postavo in bom dal še druge — ko-
mec je mora biti, tako sem sklenil. Sovraštvo
zoper sovraštvo; li vi ne sovražite mene, mo-
jega dela in vse dobro, kar sem storil za Šta-
jer. Moja postava zoper kužo diha ljubezen do
tega mesta in stoji kot večno znamenje ob
potu časa; ki jo časte, ne časte mene, ampak
sebe; ki pljujejo vanjo, popljujejo sebe. Amen!
Nesramni menih, ki, kakor tvoj gospod,
meniš, da boš pomagal svoji cerkvi. Če briz-
gaš svojo strupeno slino na zmagoviti prapor
svoje vere, ha, ha, smeh me lomí; lahko bi te
poslal na vislice, pa tega ne storim. Prejel boš
sicer lopovsko kazen, potem boš živel še napre-
daj, da vidiš mojo zmago in da se zadušiš v
lastni rumeni nevoščljivosti.

Limpreht, pisar, preberi iz moje postavbe
kazen, ki naj jo sliši ta človek!
Pisar Limpreht je vstal in je bral:
»Kdor vodi procesijo, ostane ob suhem
aruhu in vodi v železju v ječi tako dolgo, ka-
kor bomo določili, potem se s sramoto izžene
iz kraja.«

Albert je s prekrižanimi rokami zaničljivo
stal pokonci. Toda deklica je vsa tresoč se
glasno zaklicala:

»Prosim, gospod sodnik, jaz sem kriva,
jaz sem mu svetovala. Prosim, prosim lepo,
mene kaznujte, ne pa prečastitega gospoda.«
»Tibo bodi sedaj!« jo je robato zavrnil
sodnik. »Pozneje prideš na vrsto. Ne nideš
svoji kazni, ne boš se.«

Može v avorah so šepetali. Bertold je
mrmral: »Ubogoo detel! Kako jo je naščuval ta
človek, sedaj pa še hoče njegovo kazen nase
vzeti... tak otrok bo spravil procesijo sku-
paj... kaj še. To je pa res, kadar je treba
trpeti, imajo pa ženske vedno več poguma
kakor pa moški.«

Stefani so solze porosile oči, ko je videla,
da jo sodnik noče poslušati... Odrtešenik, je
skoraj na glas molila, reši ga ti, tvoj najsvete-
jši služabnik je na vsej zemlji. Tedaj pa se
je kakor poslanec božji oglašil, da bi ti po-
magal, katoliški svetovalec Radelmajer:

»Gospod sodnik, oprostite, gre za obsod-
bo menihovo. Naj se gospod spomni, da svet-
na gosposka ne sme soditi duhovnika, naj si
bo že redovnik, ali neredovnik. Edin katoli-
čan sem v tem svetu, ker ste že dva izklu-
čili; svesno in odločno ugovarjam zoper kr-
šitev te postavbe in nikdar ne bom dopustil, da
bi se sodil duhovnik zoper svoboščino svojega
stanu.«

Vse je ostrmeloo po dvorani. Radelmajer
je bil sicer tih in molčeč mož, ki se je le v
najskrajnejši sili oglašil k besedi za svojo
stranko. Da danes tako odločno govori, to je
bilo nekaj novega.

Hendel se porogljivo smehljaj:

»Kje je ta svoboščina? — Stoji li v rim-
skem obredniku? Briga me rimski obrednik!
»Svoboščina je zapisana v posvetnem in
cerkvenem pravu,« je ves zaripljen in prevzet
odgovoril Radelmajer. »Nisem tako podkovan
v pisarijah kakor ste vi... toda vem, postavba
je tu, in še enkrat vam povem, ta-le menih tu,
častit in svet mož, ne bo sojen kakor požiga-
lec in cestni ropar, dokler bo le iskrica živ-
ljenja v meni. Rekel sem!»

Hvaležen pogled Stefanin je splaval na
moža, ki je izpregovoril tako odločno besedo,
srčna hvaležna molitev ji je priklopela iz
srca.

Hendel je zasmehljivo rekel:

»Jaz Radelmajer sem rekel. Vsa čast Ra-
delmajerjevemu veličanstvu. Toda ponavljam:
protestantovski sodnik ne vtakne meča pred
nobenim obrtitim psovačem in struparjem. —
Kdor hoče, da ga branijo postavbe, naj se uklo-
ni našim pravičnim naredbam.«

»Jaz se klanjam samo božjim naredbam,
pa nikdar vašim krivičnim postavbam,« je a
plemenitim, moškimi dostojanstvom močno
zaklical Albert. »Gospod Radelmajer, hvala
vam za vaše možate besede, ki so vredne ka-
toliškega moža. Ne zahtevam zase te svobo-
ščine, naj me ta človek obsodi na vislice ali
na sramotni oder, vse sprejemem kot božji
sklep; samo da iz moje krvi prikljije zasuz-
njeni Cerkvi v Štajru blagor in prostost. S hre-
penenjem že dolgo hrepenim umreti za Je-
zusa.«

Radelmajer, ki je težko hropel od vzne-
mirjenja, se je usedel.

Stefani bledijo lica, močno se ji dvigajo
prsi. Sveti duhovnik naj trpi muke! In prav
to hoče! Ne mara za varstvo onega gospoda
tam! O Bog! Mukel! Vislice in sramotni oder!
Mraz jo stresa, nikdar nel! Saj je tako dober!
Koliko je storil za blagor duš v Štajru! Pa
za njenol Ne, ne — ne sme trpeti muk! In
sodnik jo mora poslušati, saj je zato tu, da bo
sojena.

»Prosim, gospod, da me že vendar en-
krat zaslišite!« je zaklicala. »Prečastiti gos-
pod je nedolžen. Ne smete ga kaznovati, ker
sem ga jaz pripravila k procesiji... Mene
kaznujte, ne njega.«

»To pesem si nam že parkrat zapela,«
je rekel Hendel, ki se je nato surovo zadrl
na Alberta:

»Menih, stopi nazaj. Tvoja sodba je v na-
ših rokah, svoboščine pa ne priznavamo. Sed-
aj pa k tej vlačugi, da vidimo, kaj je za-
krivila pri procesiji.«

Albert je rekel: »K devici, gospod.«

Hendel je jezno pogledal meniha, potem
se je obrnil k Stefaní, ki je spodobno stala
ored njim in je z nežnimi proti pritegovala

belo ruto, da so skoraj popolnoma izginih pod
njo krasni lasje, in ni bilo skoro drugega vi-
diti, kakor njeno čisto čelo in prelepe oči,
pred katerimi bi hie morale obledeti vijolice.

»Kako se pišeš?«

»Svertner Stefan?«

»Koliko si stara?«

»Osemnajst let.«

»Kje si rojena?«

»V Admontu.«

»Od kdaj si v Štajru?«

»Jeseni smo prišli sem.«

»Imaš še starše?«

»Oče so umrli.«

Rdečebradi Bertold se je nekoliko napre-
gnal na svojem stolu ter je vprašal:

»Nimate li v Štajerdorfu gostilne? Pri je-
lenu?«

Stefana se je sramežljivo obrnila proti
kraju, od koder je prihajalo vprašanje, ter je
rekla:

»Da, gospod.«

»Niste li tudi v Admontu imeli gostilne?«

»Da, gospod.«

»In to ste prodali?« je vprašal sodnik,
ki je svojega sorodnika meril z mrzlim po-
gledom.

Stefana je prikimala. Nenadoma ji po-
stane tesno pri srcu; ni vedela, kaj se ji je
zgodilo... boli jo v dno duše, ko se spomni
na hišo ob vodi... peče in žge jo, da mora
stati pred sodnikom... Ustnice se ji tre-
sejo... Kaj se bo še z njo zgodilo?...

»Ni li bila to Gordonova gostilna?« vpra-
šuje Bertold. »Pred časom sem se mudil v
Admontu in sem prenočeval pri Gordonu,
kjer sem pil sicer pristno vino, ki je bilo pa
silno lahko; mošt je bil pa jesibast,« se je
obrnil k drugim gospodom. »Ne glette tako
temno, ne držite se tako kislo! Ta uboga re-
vical in ti, bratranec Joahim, ne bodi tako
trd, tako železnotrđ — to je vse pretrdo, pre-
trdo! — Torej Gordonova gostilna ni bila
vaša?« je ponovno vprašal Stefana.

»Ne,« je odgovorila, »Gordonova je
druga, našo ima sedaj Virig.«

»Ni li nič donášala?« vprašuje Bertold,
ki se mu mršijo ščetinaste rdeče obrvi.

»Ko so zboleli oče, nam je začelo stabi-
ti,« je odgovorila deklica. »Sicer bi ne bili
nikdar zapustili Admonta... Globok vzdih
se ji izvije iz prsi.

»Ubožica,« je mrmral Bertold in je mo-
tril z očmi svojega močnega sorodnika. »De-
klica je tako ljubka... Poidi, poidi, Joahim.«
Toda strašni obraz krutegega gospoda je bil
kakor iz bronu vlit, niti za las se mu ni iz-
premenil, ko je nadalje izpraševal:

»Kako dolgo že poznaš onega človeka
tam?« Pokazal je na duhovnika.

»Kateroga človeka?« je odvrnila neje-
voljno dostojanstveno.

»Meniha Alberta,« je jezno dvignil Hen-
del svoj glas.

»Od Božiča sem.«

»Si pridno obiskovala njegove psovalne
pridige?«

»Večkrat sem poslušala njegove lepe
pridige,« je odgovorila; njene oči so bile ka-
kor dvoje svetlih zvezd, sodnikove pa kakor
dvoje ostrobrušenih bodal.

»In od tod ga tako dobro poznaš — ali?«
Gledala je predse.

»Odkod ga še poznaš?«

V zadregi se je ozrla okoli sebe. Kaj naj
reče temu luterancu?

»Odgovori!« je velel.

No, saj bom, daje pogum sama sebi. Saj
ni nič slabega.

»Kvni sveti spovedi hodim k njemu,« je
tiho odvrnila.

Črnobradati sodnikov obraz se je zanič-
ljivo skremžil, da je deklica plaho zatrepetala.

Ta mož pozna svet in njegova kriva pota.
Toda nima pojma o božjih potih. Že od za-
četka sem je zasmehljivo zrl na nežno skrb,
ki jo ima deklica za meniha, in ki jo ta
vrača deklici; mislil si je pač, kar mislijo
otroci tega sveta. Sam otrok mesa ni ume-
potov božje milosti. Sedaj, ko mu je deklica
razkrila, da je Albertova izpovedanka, se je
porogljivo nasmejal. Kaj ume ta človek o lju-
bezni, katera zediní dve duši v Jezusu in za
Jezusa! — Zasmehuje deklico, kad katero

II.

Toda! Če pa je tako, poročes morda, ali naj potem nič ne dam na zunanjo ličnost svojih oblačil? Poč! Nekaj že smeš in celo moraš! Saj je človeško telo po naukih svete vere najlepši umotvor božje vsemogočnosti, prebivališče duše, njen zvesti in pokorni služabnik, tempelj božji, posvečen po svetih zakramentih in milostih, namenjen za vstajenje in zopetno združenje z jušo v večno življenje. Zato moramo svoje telo tudi na zunanji v časti imeti. Zato vidimo krščanske umetnike, kako se trudijo, da kolikor mogoče lepo izdelajo tudi telesne podobe Kristusa, Marije in svetnikov. Zato beremo, da so nekateri svetniki visoko cenili tudi telesno zunanost. Kako ljuba je bila n. pr. sv. Tereziji zunanja snažnost in ličnost. V njej je videla odsev pa tudi valstva notranje čistosti. Zato smeš tudi ti skrbeti za svojo zunanost, toda skrbeti v duhu svete vere. In da ti bo to mogoče, poslušaj naslednji nauk sv. Frančiška Saleškega:

Pred vsem, pravi ta ljudomilni svetnik, glej na snažnost! Na svojih oblačilih ne smeš puščati nobene umazanosti (seveda prostovoljne umazanosti; kajti, kar je najzdrženo z delom, tega se ni mogoče varovati). Zunanja snažnost nekako razodeva notranjo snažnost in nekako zaničevanje kaže do onih, s katerimi občuje, kdor gre med nje v umazanem oblačilu.

Drugič drži se, kolikor le mogoče vedno preprostosti in spodobnosti, ki najlepše krasijo lepoto, pa tudi najboljše zakriva grdobo; Sv. Peter piše: »Lepota ženske bodi zunanja v pletenih laseh, ali obloženi z zlatom, ali v noši oblačil; ampak skriti človek srca, v neustrahljivosti mirnega in krotkega duha, ki je pred božjim bliščem bogat.« (1. Pet. 3, 3—4.) In sveti Pavel uči: »Žene naj se zaljšajo v poštemem oblačilu s sramežljivostjo, in ne s pletenimi lasmi ali z zlatom, ali z biseri ali s bencicami.« (1. Tim. 2, 9.)

Tretjič pa se oblači primerno okoličinam časa, starosti, stanu, družbi in prioznosti. Navadno se lepše oblačimo o praznikih, čim večja je praznikova svečanost. Ob času pokore n. pr. v postu, se nočimo čisto preprosti; na ženitninah nosimo svatovsko obleko in pri pogrebih žalno opravo. Žena se sme in mora lepše oblačiti, če to zahteva njen mož; ako bi se pa drugače lišpala, bilo bi vprašanje, čemu taka pozornost. Mladim dekletom še pač sme spregledati nekoliko več lepoticija, da le nimajo ob tem napačnega namena. Isto velja ob tem napočnem, katere že mislijo na možitev; vendar je pri teh pričakovati več postavnosti in modrosti, ker so bile že gospodinje in so skušile vdovsko žalovanje. Pravim vdovam pa, ki niso vdove le po zunanem, marveč tudi v srcu, ne prija pa nobeno drugo lišpanje pot ponižnost, spodobnost in pobožnost. Zakaj, če se hočejo skazovati, niso več prave vdove; če pa nočejo tega, čemu jim je lišpanje? Vselej na je smešno, ako se lepoticijo stari ljudje. To je prava norost, ki se da morda kaj opravičevati le pri mladini. Pa tudi ta se mora varovati prisiljenosti nečimurnosti, gizdavosti in vsake posebnosti v noši. — Skratka, jaz bi si želel, da bi bili

val bogoljubni ljudje, moški in ženske, med vsemi vedno najličneje, pa najmanj imenitno in gizdavo oblečeni, in da bi bili, kakor se bere v knjigi pregovorov, ozaljšani z ljubeznivostjo, dostojnostjo in častiljivostjo... Vsakdo naj bi se oblačil po svojem stanu tako, da modri in dobri ne bodo mogli reči: »Preveč je,« pa tudi mladi ne: »Premalo je.«

Prošnja za demobilizacijski material.

Vse take prošnje je odstopila deželna vlada za Slovenijo v rešitev Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, ki je bila ustanovljena z naredbom Uradni list št. 45, z dne 1. febr. 1919. Glede reševanja uloženih prošenj in ulaganja novih, razglasa navedena komisija sledeče:

Izključno pravico dodeljevanja demobilizacijskega materiala v kolikor to ni izrecno vojaški material, kakor n. pr. municija, orožje in vojaška oprema, ima Gospodarska komisija v Ljubljani, ki ustanavlja za kraje, kjer se nahajajo večje množine demobilizacijskega blaga, posebne krajevne komisije, ki potem poslujejo v lastnem delokrogu po navodilih komisije v Ljubljani. Nekolekovanе prošnje za demobilizacijski material naj se vlagajo izključno le pri gospodarski komisiji v Ljubljani, kjer obstojajo krajevne komisije tudi pri teh. Vsaka prošnja mora imeti navedeno:

1. natančno ime in naslov dotičnika, ki hoče kak material dobiti.

2. utemeljitev nujnosti potrebe in ali ga rabi za svojo lastno potrebo kot direktni uporabnik, ali pa le posredno. Prošnje direktnih uporabnikov se bodo upoštevale v prvi vrsti, in šele potem drugi prosilci. Trgovci bodo zamogli dobiti demobilizacijsko blago le v slučajih ako se ne oglašajo direktni uporabniki, oziroma tudi na razpisanih dražbah demobilizacijskega blaga.

3. Navede naj se tudi kraj, oziroma skladišče, kjer se zaželjeno blago nahaja, ako je to prosilcu znano.

4. Stroji sploh in dragocenejši predmeti se bodo oddajali le pod pogojem, da jih bo kupec rabil najmanj skozi dve leti, če jih hoče prej odprodati, mora dobiti za to dovoljenje gospodarske komisije, ki si bo v takih slučajih pridržala pravico razpolaganja.

Že vložene prošnje se rešujejo pri važnejših predmetih v sejah gospodarske komisije, sicer pa po predsedniku komisije. Prošnje, katerim manjka podlaga v smislu navedenih točk, bodo ostale nerešene. Zlasti se ne bodo upoštevale prošnje na splošno sestavljene, ki ne povedo, katere predmete in kolikšno množino da zahteva prosilec, kakor n. pr.: »Rabim nekaj kovaškega orodja...« »Rabim kmetijske stroje...« »Prosim, da mi sporočite, če mi jih morete prodati...« Vse take prošnje bodo ostale brez uspeha, ker gospodarska komisija nima časa izpraševati posameznih prosilcev in jih obveščati, kateri predmeti da bi bili zanje prikladni. Taki prosilci naj se zglasijo pri dražbah, ki

bodo razpisane za posamezna skladišča ali pa za posamezne skupine predmetov, na primer poljsko orodje, železne surovine ali kaj sličnega, kakor nanese prilika.

Civilna obleka bivših vojakov.

Vsi bivši vojaki, ki se do sedaj za svoje res oddane civilne obleke še niso zglasili, prijavijo svojo zahtevo pri občinskem uradu, kjer navedejo sledeče:

1. Popolno ime, rojstno leto in domovinsko občino;

2. kedaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku so ob začetku ali tekom vojne nastopili vojaško službo in oddali svojo civilno obleko;

3. pojedine kose oddane obleke in druge oddane stvari — njih opis — in v čem oddano (n. pr. v kovčeku, v nahrbtniku, v zavoju itd.);

4. kedaj, kje in komu so oddali pri izstopu iz vojaške službe vojaško obleko in druge vojaške stvari (ako imajo potrdilo, ga naj priložijo).

Za padle oziroma umrle vojake napravijo take prijave (točka 1—3) njih pravi dediči.

Vsi oni, ki so take prijave že odposlali ali potom občinskega urada ali pa po pošti, pa je preteklo že več časa, a ne dobe nobene rešitve, lahko prijave v zgoraj navedenem smislu ponovijo.

Kdor pri zgoraj navedenih ali drugih vojaških oddelkih na slovenskem ozemlju res oddane civilne obleke ne dobi nazaj, ker se je ta izgubila ali se mora zgubljeno smatrati, lahko prosi za odškodnino.

Prošnji je priložiti: 1. potrdilo dotičnega vojaškega oddelka, da je res oddana civilna obleka izgubljena, 2. dokazilo (to je potrdilo onega vojaškega oddelka, ki ga je iz vojaške službe odpustil), da je oddal pri izstopu iz vojaške službe vso vojaško obleko in druge vojaške stvari, ker če je dobil pri izstopu iz vojaške službe porabno vojaško obleko ali se je s tako z bojišča vrnil, nima več pravice do odškodnine, ker velja že ta vojaška obleka kot nadomestek za zgubljeno civilno obleko.

Ako je pa vojaški oddelek, pri katerem se je civilna obleka res oddala in shranila izven slovenskega ozemlja (na pr. v Nemški Avstriji, Ogrski itd.), priloži prosilec svoji odškodninski prošnji: svojo izjavo, kdaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku je oddal svojo civilno obleko in da te obleke ni dobil nazaj; to izjavo mora potrditi občinski urad in orožniška postaja, oziroma pri beguncih (Primorske in Koroške) begunski urad v Ljubljani. (Za take begunske izjave se dobe vzorci pri gospodarskem uradu vojno dopolnilnega poveljstva v Ljubljani.)

Tudi resnični dediči po padlih ali umrlih vojaki, katerih civilna obleka se je zgubila, so opravičeni zahtevati odškodnino, in sicer v denarju, 80 kron, takim prošnjam je poleg dokaza, da je civilna obleka zgubljena, priložiti potrdilo oziroma izkaz pristojnega zapuščinskega sodišča, da je prosilec (prosilka) pravi dedič.

Vse odškodninske prošnje s priloga-
mi vred pošljejo občinski uradi vojno do-
poldnitemu poveljstvu v Ljubljani.

Da ne bo nepotrebnih pisarij in za-
silačevanja, se opozarja, da se bo moglo
ugoditi le takim prošnjam, ki bodo imele
vse gori navedene podatke in priloge.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 2% brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

»Častiti oče, tudi moje je tam!« je pri-
čno rekla Stefana, ki je nagnila svoje zlato-
zostanje kodre na njegovo roko, ki jo je
poljubila. Bila je kakor angel v svoji nedolžni
vdanosti.

Sodnik je temno zrl predse, potem se je
sadril na meniha:

»Da — vaša sra so v Venču? Da tam
uganjate prazne vraže zoper mene? Zabadate
gle v voščene možice, da bi mene zbodle?
Molite spokorne psalme, da bi me Gospod
Sabaoth udaril s črno smrtno? — Hinavcil Sve-
tohlinska zalegal! Sedaj si se izdal. Praviš,
da sem dal postavo iz sovraštva. In če tudi!
Tudi Krist je dal postavo iz sovraštva, in sicer
iz sovraštva do napačne vere — takrat se je
imenovala judovska, sedaj pa se imenuje pa-
peška. Da,« je grmel in je z roko udaril ob
mizo, »iz sovraštva do te nesramne cerkve
sem dal postavo in bom dal še druge — ko-
neec je mora biti, tako sem sklenil. Sovraštvo
zoper sovraštvo; li vi ne sovražite mene, mo-
jega dela in vse dobro, kar sem storil za Šta-
jra. Moja postava zoper kugo diha ljubezen do
tega mesta in stoji kot večno znamenje ob
potu časa; ki jo časte, ne časte mene, ampak
sebe; ki pljujejo vanjo, popljujejo sebe. Amen!
Nesramni menih, ki, kakor tvoj gospod,
meniš, da boš pomagal svoji cerkvi, če briz-
gaš svojo strupeno slino na zmagoviti prapor
svoje vere, ha, ha, smeh me lomi; lahko bi te
poslal na vislice, pa tega ne storim. Prejel boš
sicer lopovsko kaznen, potem boš živel še na-
prej, da vidiš mojo zmago in da se zadušiš v
lastni rumeni nevoščljivosti.

Limpreht, pisar, prebreri iz moje postav
kazen, ki naj jo sliši ta človek!»

Pisar Limpreht je vstal in je bral:

»Kdor vodi procesijo, ostane ob suhem
truhu in vodi v železju v ječi tako dolgo, ka-
kor bomo določili, potem se s sramoto izžene
iz kraja.«

Albert je s prekrižanimi rokami zaničljivo
stal pokonci. Toda deklica je vsa tresoč se
glasno zaklicala:

»Prosim, gospod sodnik, jaz sem kriva,
jaz sem mu svetovala. Prosim, prosim lepo,
mene kaznujte, ne pa prečastitega gospoda.«

»Tiho bodi sedaj!« jo je robato zavrnil
sodnik. »Pozneje prideš na vrsto. Ne nideš
svoji kazni, ne boj se.«

Može v avoran so šepetati. Bertold je
mrmral: »Uboگو detel! Kako jo je naščuval ta
človek, sedaj pa še hoče njegovo kaznen nase
vzeti... tak otrok bo spravlil procesijo sku-
paj... kaj še. To je pa res, kadar je treba
trpeti, imajo pa ženske vedno več poguma
kakor pa moški.«

Stefani so solze porosile oči, ko je videla,
da jo sodnik noče poslušati... Odrašenik, je
skoraj na glas molila, reši ga ti, tvoj najsvete-
jši služabnik je na vsej zemlji. Tedaj pa se
je kakor poslanec božji oglašal, da bi ti po-
maгал, katoliški svetovalec Radelmajer:

»Gospod sodnik, oprostite, gre za obsod-
bo menihovo. Naj se gospod spomni, da svet-
na gosposka ne sme soditi duhovnika, naj si
bo že redovnik, ali neredovnik. Edin katoli-
čan sem v tem svetu, ker ste že dva izklju-
čili; slovesno in odločno ugovarjam zoper kr-
šitev te postavne in nikdar ne bom dopustil, da
bi se sodil duhovnik zoper svoboščino svojega
stanu.«

Vse je ostrmelo po dvorani. Radelmajer
je bil sicer tih in molčeč mož, ki se je le v
najsikrajnejši sili oglašil k besedi za svojo
stranko. Da danes tako odločno govori, to je
bilo nekaj novega.

Hendel se porogljivo smehlja:
»Kje je ta svoboščina? — Stoji li v rim-
skem obredniku? Briga me rimski obrednik!»

»Svoboščina je zapisana v posvetnem in
cerkvenem pravu,« je ves zaripljen in prevzet
odgovoril Radelmajer. »Nisem tako podkovan
v pisarijah kakor ste vi... toda vem, postava
je tu, in še enkrat vam povem, ta-le menih tu,
častit in svet mož, ne bo sojen kakor požiga-
lec in cestni ropar, dokler bo le iskrica živ-
ljenja v meni. Rekel sem!»

Hvaležen pogled Stefanin je splaval na
moža, ki je izpregovoril tako odločno besedo,
prisrčna hvaležna molitev ti je priklopela iz
srca.

Hendel je zasmehljivo rekel:

»Jaz Radelmajer sem rekel. Vsa čast Ra-
delmajerjevemu veličanstvu. Toda ponavljam:
protestantovski sodnik ne vtakne meča pred
nobenim obrtitim psovačem in struparjem. —
Kdor hoče, da ga brani postavne, naj se uklo-
ni našim pravičnim naredbam.«

»Jaz se klanjam samo božjim naredbam,
pa nikdar vašim krivičnim postavam,« je s
plemenitim, moškim dostojanstvom mogočno
zaklical Albert. »Gospod Radelmajer, hvala
vam za vaše možate besede, ki so vredne ka-
toliškega moža. Ne zahtevam zase te svobo-
ščine, naj me ta človek obsodi na vislice ali
na sramotni oder, vse sprejemam kot božji
sklep; samo da iz moje krvi prikljije zasuz-
njeni Cerkvi v Štajru blagor in prostost. S hre-
penenjem že dolgo hrepenim umreti za Je-
zusa.«

Radelmajer, ki je težko hropel od vzne-
mirjenja, se je usedel.

Stefani bledijo lica, močno se ji dvigajo
prsi. Sveti duhovnik naj trpi muke! In prav
to hoče! Ne mara za varstvo onega gospoda
tam! O Bog! Muke! Vislice in sramotni oder!
Mraz jo stresa, nikdar nel! Saj je tako dober!
Koliko je storil za blagor duš v Štajru! Pa
za njenol Ne, ne — ne sme trpeti muki! In
sodnik jo mora poslušati, saj je zato tu, da bo
sojena.

»Prosim, gospod, da me že vendar en-
krat zaslišite!« je zaklicala. »Prečastiti gos-
pod je nedolžen. Ne smete ga kaznovati, ker
sem ga jaz pripravila k procesiji... Mene
kaznujte, ne njega.«

»To pesem si nam že parkrat zapela,«
je rekel Hendel, ki se je nato surovo zadržal
na Alberta:

»Menih, stopi nazaj. Tvoja sodba je v na-
ših rokah, svoboščine pa ne priznavamo. Sed-
daj pa k tej vlačugi, da vidimo, kaj je za-
krivila pri procesiji.«

Albert je rekel: »K devici, gospod.«

Hendel je jezno pogledal meniha, potem
se je obrnil k Stefanin, ki je spodobno stala
ored njim in je z nežnimi preti pritegovala

belo ruto, da so skoraj popolnoma izginili pod
njo krasni lasje, in ni bilo skoro drugega vi-
diti, kakor njeno čisto čelo in prelepe oči,
pred katerimi bi hile morale obledeti vijolice

»Kako se pišeš?»

»Svertner Stefana?»

»Koliko si stara?»

»Osemnajst let.«

»Kje si rojena?»

»V Admontu.«

»Od kdaj si v Štajru?»

»Jeseni smo prišli sem.«

»Imaš še starše?»

»Oče so umrli.«

Rdečbradi Bertold se je nekoliko napre-
gnal na svojem stolu ter je vprašal:

»Nimate li v Štajerdorfu gostilne?« Pri je-
lenu?»

Stefana se je sramežljivo obrnila proti
kraju, od koder je prihajalo vprašanje, ter je
rekla:

»Da, gospod.«

»Niste li tudi v Admontu imeli gostilne?»

»Da, gospod.«

»In to ste prodali?« je vprašal sodnik,
ki je svojega sorodnika meril z mrzlim po-
gledom.

Stefana je prikimala. Nenadoma ji po-
stane tesno pri srcu; ni vedela, kaj se ji je
zgodilo... boli jo v dno duše, ko se spomni
na hišo ob vodi... peče in žge jo, da mora
stati pred sodnikom... Ustnice se ji tre-
sejo... Kaj se bo še z njo zgodilo? ...

»Ni li bila to Gordonova gostilna?« vpra-
šuje Bertold. »Pred časom sem se mudil v
Admontu in sem prenočeval pri Gordonu,
kjer sem pil sicer pristno vino, ki je bilo pe-
silno lahko; mošt je bil pa jesihast,« se je
obrnil k drugim gospodom. »Ne gjejte tako
temno, ne držite se tako kislol! Ta uboga re-
vica! In ti, bratranec Joahim, ne bodi tako
trd, tako železnotrd — to je vse pretrdo, pre-
trdo! — Torej Gordonova gostilna ni bila
vaša?« je ponovno vprašal Stefana.

»Ne,« je odgovorila, »Gordonova je
druga, našo ima sedaj Virig.«

»Ni li nič donajala?« vprašuje Bertold,
ki se mu mršijo ščetinaste rdeče obrvi.

»Ko so zboleli oče, nam je začelo stabo
iti,« je odgovorila deklica. »Sicer bi ne bili
nikdar zapustili Admonta...« Globok vzdih
se ji izvije iz prsi.

»Ubožica,« je mrmral Bertold in je mo-
tril z očmi svojega mogočnega sorodnika. »De-
klica je tako ljubka... Pojdi, pojdi, Joahim.
Toda strašni obraz krutega gospoda je bil
kakor iz bronca vlit, niti za las se mu ni iz-
premenil, ko je nadalje izpraševal:

»Kako dolgo že poznaš onega človeka
tam?« Pokazal je na duhovnika.

»Katerega človeka?« je odvrnila neje-
voljno dostojanstveno.

»Meniha Alberta,« je jezno dvignil Hen-
del svoj glas.

»Od Božiča sem.«

»Si pridno obiskovala njegove psovalne
pridige?«

»Večkrat sem poslušala njegove lepe
pridige,« je odgovorila; njene oči so bile ka-
kor dvoje svetlih zvezd, sodnikove pa kakor
dvoje ostrobrušenih bodal.

»In odtod ga tako dobro poznaš — ali?«
Gledala je predse.

»Odkod ga še poznaš?«

V zadregi se je ozrla okoli sebe. Kaj naj
reče temu luterancu?

»Odgovoril je vevel.«

No, saj bom, daje pogum sama sebi. Saj
ni nič slabega.

»K sveti spovedi hodim k njemu,« je
tilho odvrnila.

Črnobradati sodnikov obraz se je zanič-
ljivo skremžil, da je deklica plaho zatrepetala.

Ta mož pozna svet in njegova kriva pota.
toda nima pojma o božjih potih. Že od za-
četka sem je zasmehljivo zrl na nežno skrb,
ki jo ima deklica za meniha, in ki jo te
vrača deklici; mislil si je pač, kar mislijo
otroci tega sveta. Sam otrok mesa ni ume-
potov božje milosti. Sedaj, ko mu je deklica
razkrila, da je Albertova izpovedanka, se je
porogljivo nasmejal. Kaj ume ta človek o lu-
bezni, katera zedini dve duši v Jezusu in za
Jezusa! — Zasmehuje deklico, sad katere

glavo nevidno plava svetniški venec, in si misli: »Torej v izpovednici se je nabel čedni parček. — Lepo.«

Se z bolj osornim glasom je vprašal deklico:

»Ker si njegova verna učenka, si pač tudi sinoči poslušala njegovo ropotanje, zato je pa gotovo prišel nadte sveti Duh, da si hotela v kužni kraj na božjo pot.«

»Ne v kužni kraj,« je odločno zavrnila. V Veng smo hoteli, na sveti kraj, kjer Bog zdravi kugo in varuje pred njo. — Gospod Albert pa sinoči ni bil na leci. Držal je v roki Najsvečejše, — ljubko je pripogrnila glavo, — »ter je vzel slovo od Štajra in je prosil nad nas božjega blagoslova. — Preden je dal blagoslov z Najsvečejšim, sem prosila prečastitega gospoda, naj nas pelje na božjo pot v Veng. Šele potem je vprašal, kdo hoče romati ž njim.«

»To si si sedaj izmislila, da rešiš meniha, svojega prijatelja?«

»Nisem si izmislila, Bog mi je priča, gospod sodnik, govorila sem resnico,« je pogumno rekla deklica.

Menih je stopil nekoliko naprej. »Da, resnico govori, in kdor trdi, da laže, obrekuje angela, ki ne pozna laži!« je zavpil s tresotim se glasom. »Res, prosila me je, da gremo v Veng, toda, da ji je prišlo kaj takega na misel, sem ji dal povod jaz, ki sem jo tako vodil... Vzgojil sem jo, da pogumno izpričuje našo vero in zaničuje svet in njegovo veselje, tega me pa ni sram.«

Zopet se je Hendel porgljivo smehljaj. »Res je genljivo, kako izkušata ta dva človeka z lažjo izrezati drug drugega. Skoraj bi rekel s Tertulijanom ginjenega srca: Glejte, kako se ljubijo. Nočem dalje priskovati, v koliko si ti, menih, nesramno vplival na to osebo in jo pripravil k upornemu dejanju, sedim tu, da kaznujem tebe in njo.«

»Švertneričina hčerka!« je zopet osorno rekel deklici. »Kako pa, si li vedela za mojo kužno postavo? Povsod so jo razbojnali. Si jo li slišala, ali ne?«

»Slišala sem jo!« je odgovorila. »Že, slišala, pa ne razumela,« se je vtaknil vmes rdečardec Bertold, ki je že prej tako prijazno govoril s sirotico. »Glavo stavim, da jo ni umela. Saj je tako obsežna, jaz sam sem jo moral dvakrat, trikrat slišati, potem šele mi je šla v glavo. Stavim, deklica še ne ve dobro, kaj je kuga.«

»Tako meni,« je odgovoril Hendel, ki mu je plaval zaničevalen posmeh okoli ust, ko je z jeznim pogledom streljal na svojega dobrovoljnega bratrance. »Ker ima par lepih očes in ima jamico na podbradku, ji stavec že hiti na pomoč, tak je.«

»Pa naj tana pove. Švertneričina hčerka, ta-le gospod tam-le pravi, da nisi umela postav, Si jo li umela? Kaj je stalo v prvi točki?«

»Rekli ste,« je glasno in jasno odgovorila — tako nekako bo sodnji dan angel naševal grehe onemu, ki bo stal na levici —

»Da je farna cerkev na gori okužena in da jo boste zaprli, ter da so nevarne katoliške pobožnosti, verske vaje in romanja, valed česar vse to prepovedujete, in ste s strognimi kaznimi želeli onim, ki bi šli v našo staro cerkev in ki bi šli na romanje.«

»Prav dobro si si zapomnila. Gospod Bertold, ali ste čuli?«

»Pa le ne ve, kaj je kuga,« je trdovratno trdil rdečardec. »Taka uboga, uboga revica naj bi ne imela zagovornika tu, ker je bila ravnokar oproščena prava vlačuga — Ne, kaj more on za to.«

»Torej, dete, povej, kaj je kuga, pa natančno!« je vprašal ter je ogledoval krasno dekličino postavo s svojimi malimi očmi. Da bi le ničesar ne vedela, Bog varuj!

Deklica je pomislila: »To je silno huda bolezen.« »Huda bolezen je tudi davica. Nič ne ve,« je zadovoljno ugotovil Bertold. »Ne, počakajte,« je prosila in je pomisljajoč položila dva prsta na nežno lice. »Za vem,« je nato mirno rekla. »Bale so, ki se prav hitro prilazejo, potem obstanejo modre in rjave, kakor bi prihajale od udarcev;«

za njimi pride kmalu smrt, tudi širijo grozen smrad, in kdor tega okusi, mora umreti.«

»Prav dobro ve!« je mogočno zagrmel sodnikov glas. »Dobro je slišala kužno postavo ter jo tudi umela, toda nisi jo vzela k srcu. Dalje! Kdo je največ romarjev pregovoril?«

Štefana je v svoji nedolžnosti vsa vesela, da sedaj more govoriti, in ji bodo morali verjeti, da menih ni kriv, ki ne sme biti kaznovan — menih pa je ves žalosten stal poleg in je žaloval nad nedolžnim golobčkom, ki ga že drži v krempljih jastreb, da ga raztrga. Deklica radostno pripoveduje:

»Največ sem jih pregovorila jaz; najprej sem se oglasila sama in takoj se mi jih je nekaj pridružilo, zvečer sem pa v Štajerdorfu nabrala trideset do štirideset žensk.«

Sodnik je kar hropel od jeze, ki je v njem vrela; hripavo se je zadrl vanjo: »Ti se s tem bahaš?«

Razno.

Šmartin pri Kranju. V nedeljo, 16. marca t. l. se je vršil v stari žoli občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze. Na shodu je poročal g. Ivan Gostinčar iz Ljubljane, pa tudi mnogo drugih udeležencev se je oglašilo k besedi. Shod je bil zelo dobro obiskan. Naj bi ne bilo delavca, ki ne bi bil organiziran v tej zvezi, ki hoče delovati zanj na najtrdnjši podlagi, na krščanski ljubezni. — Med kmečkim stanovom pa se opaža mnogo zanimanja za našo ljudsko stranko, ki ustvarja sedaj Kmečko zvezo. In kam pa naj se sicer veren delaven kmet obrne, če ne k Kmečki zvezi. O socialni demokratični stranki tu niti govora ni, ta ni sposobna delati v korist kmeta. Jugoslovanska demokratična ali liberalna stranka ali bolje ta gospodarska stranka pa pozna kmeta le ob času kakih volitev. Zato naj bi tudi pri nas ne bilo kmeta, ki ne bi bil član Jugoslovanske Kmečke Zveze, katere namen je ustvariti vse pogoje za obrabitev in razvoj gospodarsko krepkega, krščanskega mislečega kmečkega stanu.

Iz Orleja. Se nikdar ni bilo kaj brati v Domoljubu iz naše vasi, danes sem se pa jaz namenil napisati par vrstic. Vojska je tudi pri nas naredila veliko vrzel: deset mož in fantov je zgubilo življenje po raznih bojiščih in bolnišnicah, par jih je vzela tudi španska bolezen. No, hvala Boga, sedaj je vojske konec in naši možje in fantje so se povrnila na svoje domove, seveda ne taki vsi kakor bi bilo želati. — Na sv. Jožefa praznik je prišlo nekaj fantov in deklet parle iz Bizovika v našo vaško gostilno. Ko se ga malo največjejo, grede domov, a svojo moč pa pokažejo malo od vasi stoječemu kozolcu, ki mu polomijo nekaj lat in razmečejo in razmečejo znamenje stoječe ob krištoju, kar je znamenje velike surovosti. Vaščan.

Izobraževalno društvo v Velikih Laščah vabi člane in prijatelje društva za nedelo, 30. t. m. k občnemu zboru. Predava g. Retenjski o Vodniku.

Vojaški korak in koliko morejo vojaši prehoditi. Čeprav govorimo vedno o boljših v postojankah in so se veliki boji vršili na širokem in nedoglednem prostoru, so morali vojski izvršiti zelo dolge vojske pohode, ki so jih sredno izpeljali. Kaj je pohod 30—35 km v polni opravi, ve le ta povedati, ki ga je izkusil. Korak nemškega vojaka meri 89 cm. V eni minuti naredi nemški vojak 114 koraka, v eni uri prehodi torej 5,4 km. Rayno toliko prehodi v eni uri francoski in italijanski vojak, ki naredita sicer samo 75 cm dolg korak, pa so prestopila v minuti 120 krat. Avstrijski vojak je naredil v minuti 115 korakov, dolgih po 75 cm, v uri prehodi 5,1 km. Najmanjše korake dela med evronskimi vojski Rusi: 71 centimetrov dolge in jih naredi v minuti 112 do 116. V eni uri prehodi 4,7 km. Italijanski bersaljer prehodi v minuti 140 korakov, dolgih po 86 cm, v uri prehodi 7,2 km.

Premogovna industrija na Anglaškem šteje 3211 premožovnikov, v katerih dela 972.232 ljudi, od katerih jih dela

782.682 podnevi iz 188.600 posočil. V enem letu je okoli 1174 smrtnih nesreč, pri katerih izgubi življenje 1345 ljudi, medtem ko se okoli 143.258 poškoduje.

Visoke francoske izgube v vojski. Francozi so izgubili v vojski 37 odstotkov delavnih ljudi, torej več kot eno tretjino, medtem ko je Nemčija izgubila samo 16 odstotkov celega prebivalstva. Vzrok tiči v tem, da je Nemcev skoro že onkrat več kot Francozov in da se je vsa vojska vršla na francoskem ozemlju.

Generalova gospa, ki se je kopala v mineralni vodi. Veliki avstro-ogrski oficirji so mogli imeti s seboj povsod svoje žene. Generalmajor Weiss, poveljnik 48. pehotne divizije v Ljušni, je imel s seboj svojo gospo. Okoli Ljušne je slaba voda in malarija mori ljudi. Raditje je bilo ukazano vojakom piti samo kuhano vodo in mineralno vodo, katere je dobivalo poveljstvo v veliki množini. Ali vojaštvo je potrebne vode ni dobivalo, marveč je šlo nekaj te vode na mize oficirjev, vsa druga pa v stanovanje blagorodne gospe generalmajorjeve, ki se je kopala v mineralni vodi.

Nemška nevednost ali Jugo-slovani smo vzi en narod. Med vojno se je nahajal neki stražmojster iz Hrvaške v bolnici na bojišču. Ker so tja dohajali bolniki raznih narodnosti, je bil zdravnik, Nemec, vedno v zadregi za tolmača. Nekega dne prihrumi v pisarno pa vpraša: »Kdo razume srbski?« Javi se mu stražmojster. Čez par dni vpraša zdravnik: »Kdo razume hrvaški?« Zopet se mu javi stražmojster. Začuden ga pogleda zdravnik. Zopet čez nekaj časa rabi zdravnik tolmača za »bosanski« jezik in zopet se mu javi stražmojster. Ni preteklo tedna dal, zopet je bil zdravnik v zadregi. Dobil je slovenski dopis, a kdo mu ga bo prestavil? Iz zadrege ga iznova reši stražmojster. S spoštovanjem je pričel gledati zdravnik stražmojstra, pa se začudil: »Da znate toliko jezikov, si pač ne bi nikdar mislil.« Mine par dni in zdravnik pride zopet v pisarno, pa le postrani ogleduje stražmojstra. Končno ga ta vpraša, kaj da želi in zdravnik mu pove, da pač veruje v veliko jezikovno znanje stražmojstra, a da mu tokrat ne bo mogel pomagati, kajti privedli so bolnega ujelega Črnogorca in ta govori črnogorski, sedaj si pa ne vé pomagati, kajti stražmojster gotovo tega jezika ne bo razumel. Ko mu ta pove, da zna tudi črnogorski, se začudi, rekoč: »Za božjo voljo, toliko jezikov si jaz ne bi nikdar vbil v glavo, gotovo ste se celo svoje življenje učili samo jezikovi!« — Na ta način pač ni težko, da postane Jugoslovian poliglot.

Postaje brezžične telegrafije. Takih postaj je na svetu sedaj okrog 10 tisoč; od teh jih je 9000 na ladajah, 1000 pa na suhem. Pri teh postajah je uslužbenih 180.000 telegrafistov. V Ameriki imajo še celo 2000 privatnih postaj.

Deteljno seme

»LUCERNA« ima na prodaj Miro Domincell, Ljubljana, Tržaška cesta 19, po 18 K kg. 1919

Dr. P. Defranceschi

Ljubljana, Šubičeva ulica 3.
(zraven muzeja)

Rednina ob delavnikih od 10.—12. ure popoldne in od 2.—4. ure ponoči; ob nedeljah pa samo dopoldne.

Kupi se tessni in rezani

les

(merkantilni tram, deske in plati) v vagonih množinih. Ponudba pod tesna trgovina na anončno pisarno Rt. Matelli, Ljubljana, Kongresni trg 3. 2014

Gospodarska zveza v Ljubljani
ima v svoji zalogi večjo množino
pesnega in repnega semena
razpolaga tudi s

semenom sladkorne pese
žebulo oddaja po 50 v 1 kg. Ravnokar so
doše tudi **stiskalnice za sadje**.
Blagovolite se obrniti v slučaju potrebe le na go-
renji naslov. 2015

Išče se za za deželo, okolica Ljubljane, neoženjen
zanesljiv

kočijaž

mljen sruženja vozov in konjske opreme. Naslov
pove uprava tega lista pod št. 1920.

Zobotrebce

vseh boljnih vrst iz trdega lesa kupuje po naj-
višji dnevni ceni vsako množino do 20. apr.
tvrška M. Omahen, Višnjagora. 2028

Živinorejci-prašičerejci! Sauerman-Kerber-
jevo krepilno krmi-
lo, kot svetovno znana krma za govedo, prašiče
in konje je po dolgem času zopet došlo. Učinkuje:
pri govedu kot najboljša detelja, pri prašičih kot
najboljši otrobi. Naročite da se pripravite 1 zavoj
5 kg K 14-80, 10 kg K 29-50. Glavna zaloga in pro-
daja Milan Kravanja, Begunje pri Raketu.

Več zidarjev

roti dobri plači in pod ugodnimi pogoji se sprejme
lahko v delo. Javiti se je med uradnimi urami v
Državni posredovalnici za delo
Ljubljana, Stritarjeva ul. 3.

Cement, živo opeko,

v celih vagonih oddaja po primernih cenah
transportna in premogovna tvrška
F. & A. UHER, Ljubljana,
Selenburgova ul. 4.

Zanesljiv hlapec

vajen poljedelskega dela, konj in govedu, se sprejme
v stalno službo v Ljubljani. Poleg plače dobiva
letno tudi eno ohleko in par čevljev. Ponudbe pod
navedbo „zanesljiv hlapec“ se naj pošljejo na
upravništvo „Domoljuba“.

Pile, žage, orodje

za vse svrhe, v najboljši
kakovosti, priporoča
Odon Koutny,
specialna trgovina je-
klenine in tahnihčnih
potrebščin v Ljubljani,
Koledvorska ulica 37.

DR. SO. AKORDEON v naj-
boljši izpajlavi, cena je
150— kron. — Zabeležite
veliki cenik s več nego 1000
alikami brezplačno.
E. Lusa, Maribor št. 78.

Išče se
dobra zanesljiva **kuharica**
s večletnimi spričevaji za veliko gospodinjstvo.
Ponudbe na posetvje Veljiti ne tok, p. Radomlje.

Sprejem
Štirt **močne delavce**
za izdelovanje cementne strešne opeke proti
dnevnetmu nastatku od K 12— do K 22—.
Prosta hrana in stanovanje.
Miha Omahen, Višnjagora.

Gospodinje ne zamudite prilike!

Naročite
tako **dobro pralno milo, kos K 1-20.**
Poštni zavitek 5 kg istega mila K 32-70. Istotam
milo za britje, komad 2 K. Razpošilja
JANKO PINTAR, Sp. Šiška pri Ljubljani.

Za suhe gobe in domačo semensko delajo

je zadnji čas, da oddaste te predmete!
Kupuje jih se po najvišji ceni
Franc Pogačnik, Ljubljana, Dunajska
cesta 36, ki kupuje tudi druge pridelke, kakor:
smrekovo seme, laueno seme, kono-
plje, solnčnice in bučno seme, kore-
njevo seme, repno seme in druga
poljska semena.

Korenjevo seme, domače, zanesljivo in priznano
najboljše razpošilja zopet **Franc**
Obiak, Sv. Gregor, p. Ortnek, po 3 K liter, pri odjemu
nad 10 l pa po K 2-50. **Pasa** za krmo mamutovka,
velikanska, valjasta, po 8 K liter, pri odjemu nad
nad 10 l po K 6-50. Dalje **fižol** natičnik in zgodnji
grah, oboje po ugodni ceni. Pošilja se le proti
povzetju. 1388 (5)

ŽENSKA
v starosti 30—40 let se sprejme v službo za po-
metanje, ribanje hodnikov in stranišč. Stano-
vanje v hiši ali tudi lahko izven hiše, hrana
dobra in zadostna, plača po dogovoru. Ponu-
diti se je **HOTEL „SLO“** v Ljubljani. 1868

1500 jabolčnih drevesc

ima na prodaj **Sadjarško društvo** v Šmarci,
pošta Radomlje. Cena 4 K za boljše vrste, 3 K
za slabše vrste.

Farovski hlapec se sprejme

v službo za 100 K na mesec. Pisite na
upravo „Domoljuba“ v Ljubljani, pod
številko 1723.

Zenske lase

rezane in mešane kru-
puje v vsaki množini
po najvišji ceni
Matija Podkrajšek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4793

Najlepši **kras** za verande, balkone, okna itd.
so brezdvomno moji svetovno-
znani gorski visočji 1677

nageljni

Pošiljajo se na vse strani. Cenik zastonj in franko.
Roman Brezočnik, razpošiljalnica gorskih nag-
eljnov, Maribor ob Dr., Gaur. Hackl-ova ul. 3.

Avtomatična past

za podgane K 7-00, za miši,
in plodovine najboljša izvrš-
tev K 11-50 leta brez nad-
zorstva do 40 tikah v eni
noči, ne zapnete nikake sledi
in se same sproti nastavijo.
— Past za čvrste „Raps“
v jame na tisoče štarkov v eni noči, po K 8-00. — Inborne
delajoči lovilec za muhe „Nova“ komad K 8-00. Kovod
najboljši uspehi Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju.
Poština K 1-50. Izvozna tvrdka **TILNER,** Dunajska 110,
Neulinggasse 11.

Pravo žolto

domače milo za pranje

1 kg K 10—. Pri naročbi enega zabojka okoli
3 1/2 kg K 85— franko. Pošilja po povzetju zavod
za eksport **M. Janker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.**
Z naročilom se prosi poslati tudi polovico zneska.

Kmet z ženo

brez otrok (ali največ eden) oba zdrava, pridna,
vestna in samostojna delavca se sprejmeta na
majhno posestvo v ljubljanskem predmestju,
največ je vrta za obdelovati in pa živinoreja.
Hrana dobra in zadostna; stanovanje prosto.
Plača po dogovoru. Služba stalna. (Za kakega be-
gunca tudi primerno, če misli za stalno). Pisme-
ne ponudbe pod **Kmet z ženo 1864** na upr. Domolj.

Citajte!
Ravnokar je izšla knjižica:

Dr. B. Derč: „Dojenček, njega negovanje in prehrana.“

Vse matere, ki hočejo vzrediti zdrave in krepke
otroke, morajo čitati to knjižico. Pisatelj —
zdravnik-strokovnjak za otročje bolezni — po-
daja praktične nasvete, kako je ravnati s do-
jenčki. Knjižica se naroča pri **Tiskovni zadrugi**
v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. Cena K 3—, s
poštino K 3.30. Denar je poslati naprej, ali pa
se pošlje knjižica po povzetju.

Zidni slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanje sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
zgradbe, 2. vse premične blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, ravnove in snako, 3. vasa poljske pri-
delke, lita in krmne, 4. svonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, ostrome doživlje
in druge kombinacije in proti nesgodam. Vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe se dejavno
sklajavstrijško zavarovalnico, od katere ima tudi delela Kranjska podružnico.

Varnostni naklad in uštede, ki so znašale l. 1918 K 900.000-71, so poskočile koncom l. 1917 na 1.001.500-54.
Toda, skavveje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj se raste naklad.

Poznače in poštena kaže zavarovalstvo, glavno povzestništvo v Celju in na Preseca, kakor tudi
po vseh šarah nastavljeni poverjeniki.

Ose primerno, hitra cenitev in takojšnje ispladilo.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmno živina, perutinina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-mesja 2 krat na teden krmil, ena pest polna **Mastin** " to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K pošl-jine prosto. 5 paketov radostuje za 3 mesece za enoga vola, kravo ali prašiča, da se zredu. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan s najvišjimi kolajnami na razstavih: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvall in rabi „Mastin“.

GOSPODARSKA PISARNA

DR. IVAN CERNE

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6.
poslojce LJUDSKE POSOJILNICE.

daje nasvete v vseh gospodarskih zadevah in premoženjskih vprašanjih: izposi-luje posojila, posreduje prodajo in nakup vrednostnih papirjev in tujega denarja, posreduje pri prodajah in nakupih vseh posestev, izvršuje cenilne in ogledne. Promet z Ameriko. Jedinna pisarna te vrste v Jugoslaviji.

Braduje od 8. ure dop. od 3.-5. ure
pop. Vprašajte s pismom, znamka!

NAZANJAM

Glavnemu občinstvu, **zalogo narejenih čevljev** za imam zopet, **zalogo narejenih čevljev** domačega izdelka ter se priporočam za finejša čevla natančno po meri. **CERAR KAROL**, čevljarški 1487 mojster, Lukovica pri Domžalah. (10)

KOLO

močno pnevmatiko se proda v trgovini **A. CADEŽ**, Kolodvorska ulica št. 35, Ljubljana.

Sadjevec, vino in kisló vodo

razpošilja **A. Oset**, p. Guštanj. 1558

Vsakovrstna semena

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni **SEVER & komp.** LJUBLJANA, Wolfova ulica št. 12.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neugodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud. z vojnim riziko, otroških det. rentna in ljudska nezgodna in jamstvena zavarovanja

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti nastoj in politične prosto. Sposobni zastopniki se sprej-
e. maja pod najugodnejšimi pogoji. 1487

Kupim vsako množino lepo trtega

prediva

Ponudbe ustmeno ali pismeno s ceno in vzorcem je poslati na **Ivan N. Adamič**, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31.

moši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja-te moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5.—, za podgane in miši K 5.—, osobito ostra pasta za podgane K 6.—; za ščurke 5 K; posebno močna tinktura za stenice 5 K; uničevalec moljev K 2.—, prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; ma-zilo za uši pri živini 3 K; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—, tinktura za bolhe pri pseh K 1'50; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Za-vod za eksport

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izv. zakonito zajamčeno „Skabotorm“ ma-zilo“. Popolnoma brez duha, ne maša. Poskusni lonček K 4.— veliki K 6.— porcija za rodbino K 15.—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pažite na varstveno znamko „Skabotorm“!

Čevlje in opanke

vsake vrste si lahko sam nabije (tumpia) če si naroči

SMEV

železni last
(kopito)

za ceno od K 14.— postavno tovarna. Pošilja po poštne-m povzetju

SMEV, tvornica strojeva, Bjelovar.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 mi-lionov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Največja izbiera ur, zlatnine, srebrnine

svetovnoznana
razpošiljalnica

H. SUTTNER

935

samo v Ljubljani št. 1

